

Rok 28. Przedpłata na pocztach: kwartalnie 1,25 mrk., z odnoszeniem do domu 1,62 mk. — Inseraty od wiersza drobnego 25 fen. — Rękopisów się nie zwraca. — Ekspedycja ulica Posadowskiego 39.

Telefon Redakcji: 1142.
Poznań, niedziela 25 grudnia 1910.
Telefon Ekspedycji: 1013

Przedpłata w Poznaniu: kwartalnie 1,20 mrk. z odnoszeniem do domu 1,45., miesięcznie 40 f., z odnoszeniem 50 fen. — „Wielkopolanin" wychodzi codziennie. — Redakcja ul. Dolna Wałowa 1. **Nr. 295**

„Wielkopolanina" już można zapisywać. „Wielkopolanin" kosztuje na poczcie

1,20 kwartalnie

z odnoszeniem do domu **1,62** mrk.

„Wielkopolanin" zapisywać można na wszystkich pocztach.

„Wielkopolanin" zapisany jest w cenniku pocztowym w wykazie głównym (Zeitungs-Preisliste II-te Abtheilung **U** Poln. — W Austrji: Oester. Zeitungs-Preis-Verz. für 1908.

W Poznaniu: w ekspedycji i w ajencjach kwartalnie 1,20 m., miesięcznie 40 fen. — Z odnoszeniem do domu kwartalnie 1,45 mk., miesięcznie 50 fen.

„Wielkopolanin" dołącza dla czytelników dodatek „Ognisko Domowe" i prowadzi „Obronę Prawną" dla swych przyjaciół bezpłatnie.

Z powodu uroczystych świąt Bożego Narodzenia następny numer „Wielkopolanina" wyjdzie we wtorek.

„Chwała Bogu na wysokości!"

Chwalmy nieograniczone miłosierdzie Boga, który nam zesłał Dzieciątko Jezus, Zbawiciela naszego!

Radujmy się przypomnieniem dobrej nowiny, jako się radowali pastuszkowie, dążący do stajenki w Betleem miasteczku, by złożyć hołd w żłóbku ubogim spoczywającemu Panu niebios i ziemi „Chwała Bogu na wysokości, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli!"

Lecz równocześnie pytajmy, czy ten duch chrześcijański przez Zbawiciela śmiercią i krwią okupiony, nie spaczył się?

Gdy się rozpatrzymy w tem, co się dzieje, czyż nie odnosimy wrażenia, jakbyśmy byli bliżej pogańskich zasad, niż chrześciańskich?

Po tylu setkach lat panowania idei chrześcijańskiej, czyż duch jednostek, czyż duch narodów i państw się nią przejął?

Z ust płyną górne słowa, ale czyny są pełne nienawiści.

Jakżeż nam tu na własnej ziemi się dzieje!

Czyż nie wisi nad nami groźba wywłaszczenia, czyż nie krępują swobodnego użycia mowy ojczystej paragrafy językowe?

Samolubstwo dyktuje te ustawy wyjątkowe, nienawiść jest tonem zasadniczym wszystkiego, co się do nas i o nas mówi. —

Daleko odbiegły czasy nasze od zasad chrześcijańskich, daleko od wskazania Chrystusowego:

„Miłuj bliźniego, jak siebie samego!"

Lecz jeżeli tamci błądzą, nam w ich błędy popadać nie wolno!

Nie pozostało nam nic, tylko ufność w własne siły i w pomoc Bożą — kto zaś z Bogiem chce żyć i pracować, ten też Jego przykazań trzymać się powinien.

Dla tego, chociaż spadają na nas krzyże i ciężkie doświadczenia, nie trzeba nam wiary tracić, iż złe moce struchleją — a tak, jak wonczas „gwiazda betleemska" nowy dla świata zapowiadała okres, tak wreszcie i na nasze ziemie padnie światło łaski Bożej.

Śpiewajmy pełni wiary: „Chwała Bogu na wysokości!" Święćmy ufni w Zbawiciela w skupionej radości wielką pamiątkę narodzin Chrystusowych, właśnie dla tego, że zewnętrznego szczęścia u nas nie ma, starajmy się o szczęście wewnętrzne, zdobyte pracą narodu i własnem dobrem.

Przez ciernie i głogi stąpając, serca zachowajmy czyste i dumne, myśli górne a z nich czyny się zrodzą Bogu i narodowi na chwałę! —

Ślemy te słowa wszystkim naszym rodakom w kraju, na obczyźnie, z pod innych zaborów i za morzami, a łamiąc się z nimi w duchu opłatkiem, życzymy:

Wesołych i zdrowych Świąt!

Wybory do „landszafty".

W okręgu pierwszym: Srem-Środa-Września wybrano hr. Mielżyńskiego z Iwna, Żychlińskiego z Gorazdowa, Skrzydlewskiego z Mechlina i Stablewskiego z Słachcina.

W okręgu drugim: Poznań powiat wschodni i zachodni, Szamotuły-Międzychód-Skwierzyna: pp. Pągowskiego z Gołunia, Plucińskiego z Swadzimia, Kurnatowskiego z Pożarowa i Frąckowiaka z Jankowa.

W okręgu trzecim: Kępno-Ostrzeszów-Odolanów-Ostrowo-Pleszew-Jarocin-Koźmin-Krotoszyn: pp. Niemojowskiego z Sliwnik, Czapskiego z Kuchar, Grabskiego z Kurcewa i hr. Szembeka z W. Wysocka.

W okręgu czwartym: Leszno-Wschowa-Śmigiel-Kościan-Gostyń-Rawicz wybrano 2 Niemców i pp.: Żółtowskiego z Czacza i Lossowa z Grabonoga.

W okręgu piątym: Babimost-Międzyrzecz-Nowy Tomyśl-Grodzisk wybrano Niemców.

W okręgu szóstym: Czarnków-Wieleń-Chodzież wybrano Niemców.

W okręgu siódmym: Bydgoszcz-Wyrzysk-Szubin-Inowrocław wybrano Niemców.

W okręgu ósmym: Wągrówiec-Oborniki wybrano Niemców.

W okręgu dziewiątym: Mogilno-Gniezno-Witkowo-Strzelno-Żnin wybrano pp.: Chrzanowskiego z Gozdawy, Waltera z Dziećmiarek, Tucholkę z Marciakowa i Kozłowskiego z Tarnówka.

Sprawa Rydzyny.

„Dzien. Pozn." donosi:

Wobec mylnie szerzonych pogłosek zaznaczamy na podstawie dokładnych informacji, iż suma, którą rząd pruski zobowiązał się zapłacić sukcesorom ks. Antoniego Sułkowskiego w zamian za zrzeczenie się praw dochodzenia do Rydzyny, dotąd nie została wypłacona. Rząd, powołując się na głoszone w prasie zapowiedzi nowych procesów, staje na stanowisku, że nie jest jeszcze w spokojnem posiadaniu Rydzyny. Sprawa nie jest zatem zakończona.

Przedawnienie pretensji.

Dnia 31 grudnia b. r. przedawniają się różne pretensje z r. 1908 i 1906. Na to powinien zważać każdy kupiec. Co rok tracą kupcy wiele pieniędzy wskutek przedawnienia. Przedawnienie wszystkich pretensji rozpoczyna się z końcem roku, w którym one powstały. Skoro kupiłem 1 lipca r. 1910 pudełko cygar na kredyt dla własnego użytku prywatnego, natenczas ten dług będzie przedawniony 31 grudnia r. 1912, gdy wierzyciel temu nie zapobiegnie za pomocą jednego ze środków poniżej omawianych.

Dnia 31 grudnia przedawniają się:

1) pochodzące z r. 1908 pretensje, jakie do swojej klienteli prywatnej mają kupcy, fabrykanci, rzemieślnicy, rolnicy, restauratorzy, urzędnicy prywatni, robotnicy procederowi, zakłady naukowe i kuracyjne, lekarze, adwokaci, notarjusze, komornicy sądowi;

2) pochodzące z r. 1906 długi kupców, fabrykantów, rzemieślników albo rolników, jeżeli oni je zaciągnęli dla swojego przedsiębiorstwa a nie dla celów prywatnych;

3) pochodzące z r. 1906 procenta, raty, pretensje alimentacyjne, zaległe komorne, należytości frachtowe i tym podobne.

Wyskarżone pretensje, sądownie ustanowione pretensje do zwrotu kosztów, egzekutywne nakazy sądowe (Vollstrekkungsbefehle) wynikające z mandatów sądowych (Zahlungsbefehle); pretensje stwierdzone z tabeli konkursowej i pożyczki przedawniają się dopiero w trzydziestu latach.

Przedawnieniu można zapobiedz przez doręczenie dłużnikowi przed 31 grudnia skargi sądowej albo mandatu sądowego (Zahlungsbefehl). Przeciwko mandatowi sądowemu atoli może dłużnik protestować i przez to spowodować wierzycielowi więcej kosztów.

Jeżeli wierzyciel, chcąc wydać mniej pieniędzy na koszta sądowe, nie skarży dłużnika zaraz o całą pretensją, lecz tylko o pewną jej część, natenczas tylko dla tej części przerywa się przedawnienie, reszta zaś podlega przedawnieniu. Skoro z mojej pretensji, wynoszącej 12 tys. mk., a pochodzącej z r. 1906, wyskarżę w grudniu r. 1910 tylko 300 mk., to reszta w kwocie 11 700 mk. przedawnia się 31 grudnia. Sąd Rzeszy niedawno wyraził podobne zapatrywanie w kilku wyrokach.

Wyroki sądowe, uzyskane przeciwko dłużnikowi, mają tę korzyść, że na ich mocy można każdego czasu spowodować egzekucję. Ale skargi sądowe kosztują pieniądze, dlatego niektórzy kupcy wolą skreślić dług klienta, niż płacić koszta sądowe i adwokackie.

Są też tańsze środki zapobiegania przedawnieniu. Najważniejszym z nich jest spowodowanie dłużnika do przyznania długu w jakiejkolwiek formie; ustnie (zaleca się mieć przy tem świadków), piśmiennie, przez płacenie procentów, przez spłatę rat choćby najdrobniejszych, przez złożenie fantu mającego choćby małą wartość. Przyznanie długu przez dłużnika przerywa przedawnienie. Od dnia przyznania długu rozpoczyna się nowy termin przedawnienia.

Prostym środkiem przedłużenia przedawnienia jest zamienienie długu towarowego na pożyczkę.

Kodeks cywilny wyraźnie na to zezwala w § 607 w ustępie 2. Najlepiej uskutecznić to piśmiennie, np. w poniższy sposób:

„Ja N. N. przyznaję, że winienem panu A. tysiąc marek za kupione od niego towary. Odtąd te tysiąc marek chce być dłużnym w formie pożyczki i obowiązuję się do płacenia od tej pożyczki 5 procent oraz do spłacenia długu każdego czasu na żądanie bez przestrzegania terminu wypowiedzenia.

(Miejsce zamieszk.), 16 grudnia 1910.

Podpis."

Pożyczka przedawnia się, jak już wyżej powiedziano w 30 latach.

Napomnienie dłużnika przez wierzyciela nie ma wpływu na przebieg przedawnienia, więc regularne przesyłanie rachunków nie ma pod tym względem skutku pewnego.

Dopiero, gdy dłużnik, otrzymawszy rachunek, obiecuje wierzycielowi zapłacić dług w pewnym czasie, natenczas dług przyznaje i tylko wskutek tego przyznania długu przez dłużnika a nie wskutek samego przesłania rachunku przerywa się przedawnienie.

Można też skarżyć dłużnika o przedawnioną pretensję. Sędzia bowiem z urzędu nie uwzględnia przedawnienia, tylko wtenczas, gdy dłużnik na nie się powołuje.

Przyzwoity dłużnik zaś nie powołuje

się na przedawnienie. Ale nie wszyscy dłużnicy kierują się tą przyzwoitością.

Każdy kupiec powinien przed końcem roku przejrzeć swoje książki, aby w danym razie zapobiedz przedawnieniu długu. „Kupiec".

Wiadomości polityczne.

Niemcy. W Lipsku toczył się proces przeciwko 2 angielskim oficerom przychwyconym na szpiegostwie w Niemczech. Oskarżonych skazano na 4 lata „cuchthausu" i poniesienie kosztów.

— Porządek obrad pierwszego posiedzenia plenarnego pruskiej izby poselskiej już jest ogłoszony. Pierwsze posiedzenie plenarne odbędzie się we wtorek 10 stycznia 1911 r. o godzinie 1 w południe. Zaraz po ukonstytuowaniu izby poselskiej przedłoży minister finansów nowy etat. Potem izba odroczy się. W tym samym dniu odbędzie izba panów krótkie posiedzenie, aby się ukonstytuować. Prezydjum pozostanie to samo.

Anglja i Niemcy. W prasie angielskiej po mowie kanclerza Bethmann-Hollwega w parlamencie pojawiają się głosy na rzecz zbliżenia angielsko-niemieckiego. Konserwatywny „Daily Graphic" przewiduje zbliżenie Francji i Anglji do Niemiec. Wywoła je we Francji porażka w sprawie pożyczki tureckiej i szybkość, z jaką Rosja uznała korzyść, osiągniętą z tego powodu przez Niemcy, i pospieszyła przez porozumienie z niemi zabezpieczyć swoje interesy. Anglję znowu interesuje głównie kolej Bagdadzka powinna ona pójść za przykładem Rosji i porozumieć się w sprawie kolei z Niemcami. Liberalne „Daily News" stwierdzają, że zwycięstwo wyborcze liberałów po raz pierwszy od lat 30 postawi Europę wobec konieczności liczenia się z polityką liberalną, widzi zadanie jej w użyciu porozumienia z Francją i Rosją, jako narzędzia współdziałania międzynarodowego, a nie wrogich stosunków. Anglja powinna dojść do jawnego i zupełnego porozumienia z Niemcami i Stanami Zjednoczonymi, z tymi ostatniemi przez nadanie autonomji Irlandji, z Niemcami przez odjęcie trójporozumieniu charakteru partyjnego przeciwwagi dla trójprzymierza. Przemówienie kanclerza Rzeszy było wypowiedziane za uprzednią wiedzą Edw. Greya i otwiera nowy okres w stosunkach niemiecko-angielskich. Porozumienie z Niemcami uzupełniłoby porozumienia z Rosją i Francją i rywalizacja zbrojeń pomiędzy Niemcami a Anglją ustałaby na podstawie umowy, lub bez niej.

Rosja. Po rozpatrzeniu materjałów śledczych w sprawie defraudacji w kijowskim prawosławnym klasztorze św. Trójcy, synod prawosławny postanowił zarządzić w tej sprawie śledztwo dodatkowe. Jak wiadomo, archimandryta klasztoru św. Trójcy, o. Melchizedek, skazany został przez kijowski sąd konsystorski na zesłanie do klasztoru Sołowieckiego. Specjalna komisja konsystorska, prowadząca dodatkowe dochodzenie w tej sprawie, w tych dniach badała urzędnika Wasilewskiego i kilka osób, które złożyły ofiary na klasztor. Jak się dowiaduje „Dzien. Kij.", w sprawie defraudacji w klasztorze Troickim, ma być pociągniętych do odpowiedzialności, oprócz o. Melchizedeka, jeszcze kilku jego pomocników, przyczem sprawa zostanie przekazana sądowi świeckiemu, tj. kijowskiej Izbie sądowej.

Galicja. Dnia 3 lutego 1911 r. odbędą się przed krakowskim trybunałem przysięgłych dwie rozprawy, wytoczone przez Rusinów przeciw dziennikom krakowskim: „Czasowi" i „Głosowi Narodu". Wymienione dzienniki, równie jak wszystkie polskie, powtórzyły znane rewelacje Rakowskiego, umieszczone w „Kur. Warszawskim"; w rewelacjach tych był ustęp, zarzucający „Dilu" i „Ukrainische Rundschau" pobieranie subwencji od rządu pruskiego. „Czas" powtórzył rewelacje z zastrzeżeniem co do ich wiarogodności. Wydawcy i redaktorowie wymienionych pism ruskich uznali się dotknięci na honorze podniesionym zarzutem „Kurjera" i wnieśli skargę o obrazę czci przez przedruk. Na akcie oskarżenia podpisany jest pierwszy p. Aleksander Borkowski, emer. dyr. gimnazjalny i wydawca „Dila" oraz 6 współoskarżycieli.

Austrja. Peszt. Wszystkie gazety bez różnicy kierunku są zadowolone z tego, że następca tronu otworzy sesję delegacji; gazety piszą, że arcyksiążę Franciszek Ferdynand będzie wogóle po raz pierwszy zastępował cesarza i właśnie na ziemi węgierskiej; wypowiadają nadzieje, że następca tronu zapozna się bliżej ze sprawami Węgier i da poznać krajowi swe zamiary. Peszt szykuje się do uroczystego przyjęcia arcyksięcia Franciszka.

Anglja. Manchester. W szybie kopalni węgla w Boltonie zaciętą się szala i zatamowała przypływ świeżego powietrza. W kopalni wyschły gazy, 290 górników pozostało w podziemiach kopalni. Dotychczas uratowano 3 i wydobyto 5 trupów. Pomocnik dyrektora kopalni, który brał udział w ratowaniu, zginął.

— Londyn. Według dotychczasowych badań, katastrofa w kopalni Manchester wywołana została przez eksplozję z powodu czego obsunęła się boczna ściana i zasypała przeszło 350 robotników. Z pośród 400 górników, pracujących w innym szybie, wielu jest zatrutych gazami. Wentylatory przestały działać, wskutek czego ratunek był niemożliwy. Ogólnie uważają zakopanych górników za zgubionych. Pożar trwa.

„Tarbagan".

W związku z widmem dżumy na Dalekim Wschodzie pozostaje niewielkie zwierzątko z rodziny wiewiórkowatych, pokrewne naszym świstakom tatrzańskim, a niegdyś znane i na Ukrainie, a mianowicie Bobak (Arctomys Bobac). Dziś zamieszkuje ono obszerne stepy mandżurskie i mongolskie, kryjąc się wśród wysokiej trawy. Myśliwi rosyjscy zowią go „Tarbagan", a Chińczycy „Harr-tha drö".

Ze względu na jego futro corocznie tysiące myśliwych poluje na bobaka, a wśród stepów mandżurskich prócz Chińczyków można tam spotkać z bronią lub widłami w ręku — tunguzów, burjatów, zbiegłych więźniów, itp.

Nazwa naukowa bobaka, wskazująca jego podtatrzańskie i ukraińskie pokrewieństwa, rodzi jednocześnie przypuszczenie, że kto wie, czy nie chrzcił go w dalekich stepach wschodnich, jaki z przyrodników lub ornitologów polskich, których niegdyś po przez tundry syberyjskie rzucała co raz to nowa zawierucha, lub których potem wiodły tam koleje losu.

Otóż osobliwy a fatalny związek istnieje pomiędzy bobakiem a biczem Wschodu: dżumą.

Jak zapewnia jeden z korespondentów „Petersb. Ztg." rok rocznie zjawia się zarazek dżumy wśród bobaków, a od nich zaraza dostaje się do myśliwych. Według legendy chińskiej jest to „zemsta bobaków" za ich tępienie...

Tak, czy owak, jest ponoć rzeczą stwierdzoną, iż bobaki stanowią rodzaj „kultur" zarazy, która wraz z niem przechowuje się i odradza.

Bobak mandżurski i mongolski żywi się trawą i roślinnością stepową, kopie sobie nory głębokie i kryje się w nich w razie niebezpieczeństwa.

Skórka wyprawiona bobaka kosztuje 1 rb. do 1 rb. 50 kop., obroty zaś temi skórkami są olbrzymie.

Dość powiedzieć, że jak świeżo zanotowały pisma rosyjskie, jedna z firm kupieckich w Moskwie sprowadziła „tarbaganu" za pół miljona rubli. Moskwa stanowi też jedno z głównych ognisk handlu „skórkami bobaka", a stąd produkt, przeważnie surowy, rozchodzi się do Europy zachodniej, po części przez Warszawę.

Dlatego też sprawa skór bobaków musi nas nieco interesować.

O ile wiadomo, przywozu skórek bobaków przez granicę lądową i przez Syberję już wzbroniono, można więc spodziewać się, iż tą drogą zaraza nie przedostanie się dalej. Należałoby tylko pragnąć, aby kontrola była dość czujna i rzeczywista.

A właśnie korespondent „Petersb. Ztg." opowiada, że w połowie listopada do Charbina przybyło dwóch Chińczyków, chorych na dżumę.

„Jak się to stało — zapytuje korespondent — że obadwaj chorzy przebyli 800 wiorst koleją, nie zauważeni przez nikogo z lekarzy kwarantanny — jest rzeczą dotychczas niewytłumaczoną".

Przypuszczać należy, iż transport skór łatwiej będzie zatrzymywać i obserwować. Nie wstrzyma to naturalnie handlu skórkami, których cena chwilowo wzrośnie. Pójdą one tylko przez porty chińskie do Ameryki, o ile, jak to wyrażają obawę niektóre z pism rosyjskich, nie utorują sobie drogi za pomocą kontrabandy z Mongolji wprost do Syberji.

Repertuar Teatru Polskiego w Poznaniu.

— W sobotę dnia 24 grudnia przedstawienia nie ma.

— W niedzielę dnia 25 grudnia po południu o godzinie 3: „Złoty wiek rycerstwa", żart sceniczny w 3 aktach przez K. Marlowa. Ceny popołudniowe.

— W niedzielę dnia 25 grudnia wieczorem o godzinie 8: „Faust", opera w 5 akt. Gounoda. Ceny operowe.

— W poniedziałek dnia 26 grudnia po południu o godzinie 3: „Krakowiacy i Górale", opera ludowa w 3 aktach ze śpiewami i tańcami J. N. Kamińskiego, muzyka Kurpińskiego. Ceny popołudniowe.

— W poniedziałek dnia 26 grudnia wieczorem o godzinie 8 po raz szesnasty: „Lalka", operetka w 3 aktach, 4 odsłonach, muzyka Edmunda Audrana. Ceny operowe. Abonament ważny.

— We wtorek dnia 27 grudnia po raz drugi: „Pokociło się i dam nogę" i „Komedja o człowieku, który redagował gazetę". Ceny dramatu. Abonament ważny.

— W środę dnia 28 grudnia po raz trzeci: „Harde dusze". Ceny dramatu. Abonament ważny.

— W czwartek dnia 29 grudnia po raz pierwszy: „Baron cygański", operetka w 3 aktach J. Straussa. Ceny operowe. Abonament uchylony.

— W piątek dnia 30 grudnia po raz drugi: „Baron cygański", operetka w 3 akt. J. Straussa. Ceny operowe. Abonament uchylony.

— W sobotę dnia 31 grudnia popołudniu przedstawienie dla dzieci: „Dzieciaki", operetka w 1 akcie, „Piosenki tyrolskie", operetka w 1 akcie i „Wesele w Ojcowie", balet w 1 akcie. Ceny popołudniowe.

W sobotę dnia 31 grudnia wieczorem: „Wieczór Sylwestrowy". Ceny operowe. Abonament uchylony.

— W niedzielę dnia 1 stycznia po południu o godzinie 3: „Ułani księcia Józefa". Ceny popołudniowe.

— W niedzielę dnia 1 stycznia wieczorem o godzinie 8 po raz czternasty: „Faust", opera w 5 aktach Gounoda. Ceny operowe. Abonament ważny.

— W poniedziałek dnia 2 stycznia po raz 3: „Baron cygański", operetka w 3 aktach J. Straussa. Ceny operowe. Abonament uchylony.

Bilety można poprzednio nabywać w Domu Towarowym K. Ignatowicza za dopłatą 10 fen.; w dniu przedstawienia oraz w kasie teatru.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 24 grudnia 1910.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Biuro Związku Narodowego** znajduje się przy ulicy Dolnej Wałowej nr. 1 na I piętrze. Biuro jest otwarte we wszystkie dni powszednie z wyjątkiem soboty od 4—5 po południu.

Walery Łebiński,
Główny sekretarz Związku Narodowego

* **Z teatru.** „Baron cygański", operetka w 3 aktach J. Straussa. wystawiona będzie po raz pierwszy w naszym teatrze w czwartek dnia 29 grudnia. Ze wszystkich operetek tego króla walców wiedeńskich posiada „Baron cygański" obok „Zemsty nietoperza" największą wartość muzyczną, akt pierwszy prawie że operowy, pozatem świetnie pointowana rytmika i naprawdę piękna i wdzięczna melodyka czynią muzykę tej operetki szczególnie miłą i pociągającą. Dużo pieśni i niektóre motywa walcowe z „Barona cygańskiego" stały już dla ich piękności własnością ogólną i bardzo są popularne, przyczem tekst bardzo dowcipny, lecz wcale nie banalny, zaprawiony raczej satyrą, sprawia że „Baron cygański" na wszystkich scenach do dziś dnia stałem cieszy się powodzeniem. W naszym teatrze utwór ten muzyczny ukaże się w pięknej szacie i opracowaniu nadzwyczaj starannem, reżyserję pro-

78

GARBUSEK.

(Ciąg dalszy.)

Usłyszawszy te znieważające wyrazy, garbusek zerwał się z twarzyczką siną z oburzenia, pomógł podnieść się siostrze, podszedł śmiało ku nikczemnemu oszczercy i jak mały kogucik, wspiąwszy się na palce, plunął mu w twarz z pogardą, krzycząc z całych sił swoim dźwięcznym, metalicznego brzmienia głosem:

— Uderzyłeś moją małą siostrzyczkę... pastwisz się nad dziećmi... znieważasz naszego ojca w jego nieobecności... jesteś podłym łotrem!.. Miano łajdaka należy się tobie, który ukrywasz prawdziwe nazwisko pod przydomkiem przybranym, jak zapewne ukrywasz twarz twoją pod pozornemi bliznami... Nasz ojciec zedrze ci tę fałszywą maskę.

Dziewczynka przystąpiła z kolei i utkwiwszy w eks-majtku swoje czarne oczy, rzekła pełna oburzenia:

— Strachu na wróble, jesteś nikczemnikiem.

Niegodziwiec, blizki szału, pieniąc się ze złości, z podniesioną w górę pięścią, z klątwą na ustach, rzucił się na dzieci, jakby chciał je zmiażdżyć okrutnie. Garbusek ze skrzyżowanemi na piersiach rękoma stanął przed siostrą, a czekając śmiertelnego ciosu, rzekł:

— Łotrze!.. bądź pewny, że zostaniemy pomszczeni.

Elcia z silnie bijącem sercem, przymknęła oczy, blizka omdlenia.

Zamierzającą się morderszą pięść prześladowcy wstrzymała nagle jakby żelazna dłoń, a głos czyjś odezwał się po angielsku:

— Nie pozwalam ci dotknąć tych dzieci.

Nędznik obejrzał się i ujrzał białoskórego człowieka, ubranego na pół po europejsku, na pół wschodnią modą.

— Dlaczego? — zagadnął łotr — sprowadziłem je tutaj, one do mnie należą.. mam prawo karać malców wedle woli.

— Milcz! ja tu stanowię prawa... sam jeden tylko rozkazuję... jestem panem wszechwładnym... zechciej o tem pamiętać... inaczej poczęstuję cię kulką prosto w skroń tak niecomylnie, jak się nazywam Nick Porter.

Usłyszawszy to straszne, dobrze im znane nazwisko, dzieci drżeć zaczęły. Więc człowiek, który stanął w ich obronie, był śmiertelnym wrogiem ich ojca! On wtrącił Mariona na galery, mające stanowić o bycie i honorze całej rodziny. To ów srogi rozbójnik, siejący postrach dokoła, dziki pogromca bez litości, lubujący się w mordach, tyle ważący życie człowieka, co istnienie nędznego owadu.

Strach na wróble próbował stawić opór woli olbrzyma o płowej brodzie, spoglądającego nań chłodno szaremi oczami z centkami żółtawemi, jak oczy tygrysa.

— Nie mógłbyś mnie zabić — dowodził eksmajtek — jesteś praktyczny i wiesz, że będę ci jeszcze potrzebny... pozwolisz mi zrobić z tymi malcami, co mi się spodoba. Nie żądam innej nagrody nad możność przyczynienia im cierpień a ich ojcu męczarni.

— Na przyczynianie cierpień godzę się, jeśli to cię bawi. Ale przed chwilą chciałeś dzieci zabić. Otóż one żyć muszą, jako moi zakładnicy, przez nich dosięgnę ich ojca, śmiertelnego mego wroga.

— Jest on również moim nieprzyjacielem.

— Zabraniam ci tego wszelkich wybuchów gwałtownych, wszelkiego niewłaściwego zachowania. Czynię cię odpowiedzialnym za życie malców do chwili, w której uregulują z ich ojcem rachunek. Gdyby im się przytrafiło co złego, kazałbym cię rozszarpać w kawałki, któremi potem karmiłbym psy moje.

— Groźby!.. groźby bez końca... to dowód, że mnie nie znasz, jeśli sądzisz, iż dam się łatwo zastraszyć. Cóż mogę mieć do stracenia z tą zeszpeconą twarzą?.. będę wstręt we wszystkich. Ożywia mnie jedno tylko pragnienie: nienawiść!.. ona jest bodźcem, celem życia... Tę nienawiść wyzyskać masz sposobność.

— Rozumiemy się dobrze... zatem dosyć gadania... nie lubię długich gawędek i zbytniej poufałości.

Układ stanął.

Przyjmuję cię do służby na tych samych warunkach, jak innych... mam prawo życia i śmierci nad nimi, nad tobą nad wszystkimi... Będziesz dozorcą dzieci; możesz postępować z niemi, jak ci się spodoba, byleś je zachował przy życiu... Zaprowadzi się malców w bezpieczne miejsce i na krok odstępować ich nie będziesz.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

wadzi p. dyr. Lelewicz, dyryguje p. Eichstaedt. Bliższe szczegóły podamy wkrótce. — W ostatni wieczór starego roku dany będzie w teatrze naszym jak w poprzednich latach „Wieczór sylwestrowy“, na który się złożą monologi, deklamacje, kuplety, tańce i komedja jednoaktowa p. t. „Niedźwiedź“.

* **Biuro „Straży“** znajduje się przy ulicy Rycerskiej nr. 12 na wysokim parterze. Biuro jest otwarte od godziny 12—2 w południe i od 5 i pół do 6 i pół wieczorem. Telef. nr. 1640.

Dr. F. Schroeder, ul. Rycerska 12.

* **Poznań.** Z dachu jednopiętrowego domu przy tumie spadł onegdaj blachnierz Mieczysław Gartkiewicz i pokaleczył się ciężko. Umieszczono go w miejskim lazarecie. — Przy ul. Nowej zapaliły się dekoracje w oknie wystawnem. Ogień ugasił sam właściciel.

* **Sprostowanie.** W artykule „Mielżyn“ w num. 294 zaszły 2 pomyłki: Ustawiono: A z pewnością istoty oddawane do zakładu w Mielżynie „dalecy byli“ — ma być „dalekie były“. — Następnie ustawiono: Urąga wprost rozumu — ma być: „rozumowi“. — Omyłki te niniejszem prostujemy.

* **Wczoraj** o g. 2 po poł. odbył się pogrzeb śp. Aleksandry Cunow. Kondukt żałobny prowadził X. Swinarski od św. Marcina. Za trumną postępowała rodzina i liczne grono przyjaciół i znajomych. Śmiertelne szczątki śp. Aleksandry Cunow złożono na cmentarzu św. Marcińskim. R. i. p.

* **Kursy dla młodzieży przemysłowej.** W szkole wieczornej Towarzystwa Przemysłowego odbywać się będą w przyszłym kwartale kursy następujące: Kurs książkowości pod kierownictwem p. mecenasa Wyczyńskiego. Kurs korespondencji pod kierownictwem p. D. Królikowskiego. Kurs rysunków pod kierownictwem p. architekta St. Rakowskiego. Zachęcamy młodzież przemysłową i starszych do pilnego w nich udziału. Nauka rozpocznie się w czwartek 5 stycznia o godzinie 8 wieczorem lekcją rysunków w lokalu szkolnym przy ul. Wrocławskiej 35 I. Szkolne wynosi po 3 mk. Członkowie Towarzystwa Przemysłowego oraz tych Towarzystw, które płacą subwencję na utrzymanie szkoły wieczornej, są wolni od opłaty szkolnego. Zgłoszenia przyjmuje skarbnik nasz p. Włodz. Adamski w Bazarze.

Dyrekcja Towarzystwa Przemysłowego w Poznaniu.

Dr. A. Drygas, prezes. St. Domagalski, sekr.

* **Bank Parcelacyjny w Poznaniu,** ul. Wiktorji 12, chcąc rachunki wcześniej zamknąć, uprasza swych klientów, aby swe książeczki depozytowe ile możności przed Nowym Rokiem do uregulowania ich nadesłać zechcieli, a nabywców hypotek, którzy na miejscu lub w bliskości mieszkają prosi, aby, albo w piątek, dnia 30 bm., albo też dopiero 3 stycznia przybyli do kasy po procenty, pozamiejscowi zaś zechcą naprzód przysłać dyspozycją co do precentów. W sobotę, dnia 31 grudnia od południa będzie kasa zamkniętą dla publiczności.

* **Czwarta wieczornica ludowa** odbędzie się w niedzielę dnia 1 stycznia o g. 8 wieczorem na sali tarasowej Lamberta. Wieczornica ta będzie poświęcona specjalnie dziełom Adama Mickiewicza. Bliższy program podany zostanie później. Wstęp na salę 20 fen., na balkon 50 fen,

* **Rozdanie gwiazdki** biednym dzieciom przez Towarzystwo Młodych Przemysłowców odbędzie się w drugie święto w sali Domu katolickiego po południu o godz. 4. Wieczorem o godz. 8 odbędzie się tamże zabawa taneczna, z której dochód wpłynie do funduszu gwiazdkowego dla biednych dzieci, na co szan. członkom zwracamy uwagę. Zarząd.

* **Gwiazdkę** w gronie członków urządza Tow. **Młodzieży** polsko kat. w Poznaniu w drugie święto o godz. 4 po południu na sali zebrań. Program gwiazdki bardzo urozmaicony. Śpiew, deklamacje, wylosowanie różnych wartościowych przedmiotów, na końcu dla wszystkich niespodzianka. Liczne przybycie kolegów pożądane. Zarząd.

* **Rozdanie gwiazdki** dla biednych dzieci przez Koło Tow. Rękodzielników odbędzie się w trzecie święto Bożego Narodzenia o godz. 4 po południu.

* **Nowy ogród** zabawowy „Columbia“ przy ul. Dębińskiej objął znany z zabiegliwości p. Fr. Przybylski, dawniejszy dzierżawca St. Domingo. Ogród przedstawia się imponująco, jest znacznie większy od dawniejszego (St. Dominga) i nadaje się na wszelkie zabawy i wycieczki. Bliższe szczegóły w ogłoszeniu.

* **Zwracamy uwagę** na ogłoszenie p. F. Stanikowskiego, który objął po panu Strzeleckim ogród St. Domingo przy drodze Dębińskiej i polecamy ogród ten poparciu szan. publiczności i Towarzystw.

* **„Browar“** G. m. b. H. w Gostyniu, od lat przeszło 50 browar parowy Borowiczów przeszedł na własność towarzystwa z ograniczoną poręką pod firmą „Browar G. m. b. H. w Gostyniu“, dzięki wpływom śp. X. prał. Wawrzyniaka, który na posiedzeniach nietylko służył nam radą i osobiście przewodniczył, lecz poparciem finansowem stworzył przedsiębiorstwo, które na przyszłość najlepsze rokuje nadzieje. Browar urządzony obecnie podług najnowszych wymagań technicznych, dostarczać będzie piwa, które najwytworniejszym wymaganiom pod każdym względem odpowiadają. Przedsiębiorstwo to ze wszech miar zasługuje na poparcie. Czytelników naszych odsyłamy do ogłoszenia w niniejszym numerze.

* **Awantury mielżyńskie** dobiegają do końca. Prokurator w przemowie swej zaznaczył, że pastor postępował sobie w sposób wstrętny i grubiański, a w jednym wypadku postępowania takiego nie da się określić. Breithaupta oskarża o ciężkie poranienie w 6 wypadkach i o namowę w 19 wypadkach, o pozbawienie wolności w czterech wypadkach; Engels dopuścił się ciężkiego poranienia w 28 wypadkach, Wróbel i Riemschneider w dwóch wypadkach, Schuler i Lang w jednym. Brozińskiemu i Habedankowi niczego nie udowodniono. Dla tych dwóch wniósł o uwolnienie, dla reszty okoliczności łagodzące i o następne kary: dla pastora o rok więzienia i natychmiastowe zaaresztowanie, dla Engelsa o 4 miesiące więzienia, dla Wróbla o dwa miesiące, dla Wendlanda o miesiąc, dla Riemschneidera o 60 marek, a dla Schüllera i Langa o 30 marek kary.

* **Wyrok** w procesie o skandale mielżyńskie zapadł wczoraj wieczorem. Pastora Breithaupta skazał sąd na 8 miesięcy więzienia i 990 mk. kary. Engelsa na 3 miesiące i 460 mk., Wrobla na miesiąc więzienia i 130 mk., Wendlanda na miesiąc więzienia, Schulera na 30 mk. kary, Langa na 30 mk., Riemschneidera na 50 mk., Habedanka i Brozińskiego sąd uwolnił.

* **Dobry połów.** Rybak p. S. z Rogowa spostrzegł przed kilku dniami czarnego dzika, jak tenże zamierzał przejść przez tamtejsze jezioro, gdy wtem cienka warstwa lodu się pod nim załamała. Natychmiast udał się S. z ludźmi na miejsce wypadku i szczęśliwie udało mu się dzika z toni wydobyć. Waży on około dwu centnarów.

* **Zaraza pyska i racic** ustaje w niektórych miejscowościach księstwa naszego, powoli co prawda, lecz stale. Skutkiem tej zarazy pokrzywdzeni są bardzo gospodarze i właściciele, bo żadnej sztuki bydła sprzedać nie mogą.

* **Skradziony obraz Rembrandta.** Jak wiadomo, skradziono przed kilku miesiącami z galerji obrazów hr. Ksaw. Branickiego w Warszawie prawdziwy obraz Rembardta. Warszawska policja w porozumieniu z berlińską wykryły ślady złodzieja w Berlinie.

* **W sprawie „Immobilienverkehrsbanku“** w Berlinie donosimy ponownie, że bank ten, pod dyrekcją p. dr. Górskiego, jest polską instytucją i nabytą od Polaków ziemię tylko w polskie ręce dalej puszcza. Instytucja ta nie daje zatem powodu do ostrzegania przed jej działalnością.

* **Żnin.** Miasto zakupiło za 100 marek psa policyjnego, chwilowo coprawda tylko na próbę. Bądź co bądź złoczyńcom da się on we znaki.

* **Żabrze.** Zjazd antyalkoholowy w Żabrzu, jak donoszą gazety śląskie, zwołany na niedzielę 18 bm., po krótkich obradach został rozwiązany jako niezameldowane zebranie publiczne. Wpuszczono pewnego uczestnika, podobno szpiega policji, bez zaproszenia.

* **Dyseldorf.** Od dłuższego czasu zachodzą w Westfalji i Nadrenji tłumne wystąpienia z kościoła protestanckiego. W samym Dyseldorfie wystąpiło 700 osób.

* **Wrocław.** Pan Zygmunt Włoszewski z Wągrówca osiągnął na tutejszym uniwersytecie doktorat i złożył egzamin państwowy na lekarza-dentystę.

* **Kalendarz.** Niedziela 25 grudnia: Boże Narodzenie. Wschód słońca o godzinie 8 minut 12, zachód o godzinie 3 minut 47.

Poniedziałek 26 grudnia: Szczepana m.
Wtorek 27 grudnia: Jana ewang.

Wiadomości literackie.

— **Król czynu.** Mowa żałobna, którą wygłosił przy zwłokach śp. X. Prałata Piotra Wawrzyniaka, Patrona Spółek Zarobkowych, Proboszcza Mogileńskiego, na nabożeństwie żałobnem w poznańskiej farze dnia 12 listopada 1910 roku, X. Józef Kłos, Ojca św. Piusa X Tajny Podkomorzy, redaktor „Przewodnika katolickiego“.

Mamy przed sobą wspaniałą mowę, którą wygłosił nasz zranny złotousty kaznodzieja, X. Prałat Kłos, prebendarz przy kościele dawniej zakonu kaznodziejskiego, OO. Dominikanów, a którą wypowiedział na pożegnanie śmiertelnych szczątek X. Prałata Wawrzyniaka, proboszcza Mogileńskiego, Patrona Spółek Zarobkowych. Kim był X. Wawrzyniak? Zbyteczna przypominać czytelnikom naszym, w których szeregu niejeden miał szczęście znać go i niejeden doznał jego pomocy lub cennej wskazówki, jak postępować, aby zapewnić sobie i swojej rodzinie byt materjalny.

Niezmordowany w pracy, czy zdrowie dopisywało, czy też siły go opuszczały, nasz drogi i wielki Zmarły myślał zawsze przedewszystkiem o tem, jakby się przysłużyć społeczeństwu, jakby postawić je na pewnych zupełnie podstawach, na którychby mogło rozwijać się zdrowo dalej. Sam skromny w swych wymaganiach mimo olbrzemiej pracy, dawał bezustannie przykład, jak należy odmawiać zachciankom i przyjemnościom, a składać grosz, zapracowany nieraz w pocie czoła, dla dobra swej rodziny albo społeczeństwa.

X. Prałat Kłos w swej mowie żałobnej tak żywo przedstawił nam postać X. Prałata Wawrzyniaka, odmalował ją tak doskonale ciepłemi barwami a bez przesady, że mową swoją wystawił pierwszy pomnik najzasłużeńszemu z mężów naszych w ostatnich czasach. Społeczeństwo nasze powinno być wdzięcznem X. Prałatowi Kłosowi, że przepiękną mowę swoją ogłosił drukiem, aby ją odczytywać mogli wszyscy, starzy i młodzi i nauczyć się, że nie wysokie urodzenie lecz osobista zasługa i praca stanowią wielkich ludzi. Ten wielki prałat bowiem nie wykołysał się w pałacach, lecz kolebka jego stała w wieśniaczej chacie i dla tego też pracował nad tem, aby maluczcy przedewszystkiem znaleźli oparcie w instytucjach, które on stworzył, aby wyrwać ich z rąk lichwiarzy i wyzyskiwaczy.

W pięknych słowach oddał żałobny kaznodzieja cześć chacie polskiej, którą witał, jako świątynię religji i nieskalanej wiary. „Niechaj z ciebie — mówił — długie jeszcze wieki wychodzą mężowie, wielcy sercem, potężni rozumem, płomienni miłością Boga i ojczyzny, ale także owiani duchem szczerego przywiązania do Kościoła, — tacy, jak ten nasz król czynu, a dziecko ludu polskiego!“

Niechaj czytelnicy nasi — zachęcamy do tego bardzo gorąco — nabędą tę wspaniałą mowę, niech się w nią wczytają i niech dzieciom swoim opowiadają o tym naszym „królu czynu“, iżby tradycja o nim nie wygasła nigdy, w najpóźniejszych pokoleniach.

Mowę X. Prałata Kłosa można nabyć w księgarni św. Wojciecha św. Marcin 69. Oby się rozeszła na całą Polskę w setkach tysięcy egzemplarzy! K.

Urząd stanu cywilnego.

Poznań, 22 grudnia 1910.

Zapowiedzie:

Lekarz okulista dr. med. Ernest Lichtenstein z Małgorzatą Kantorowicz. Ślusarz kolejowy Adolf Pfeiffer z Frydą Hirsch. Zecer Kaźmierz Hollinger z Franciszką Antecką. Robotnik Antoni Kuleczka z Marj. Wierzbińską. Werkmistrz Wilhelm Scharff z Martą Schwarz. Mechanik telegr. Walter Wittinger z Idą Klein.

Śluby:

Kapelmistrz Ludwik Uhl z Idą Stiller. Kupiec G. Mamlok z Klarą Samter. Czeladnik ślusarski Franciszek Kerger z Idą Klein.

Urodziny:

Syna: Robotnik Wawrzyn Dudziak. Robotnik Paweł Juraszek. Robotnik Walenty Pluskota. Sierżant Bogumił Prescher. Kupiec Dawid Neumann. Sierżant Gustaw Bereuter. Krawiec Jerzy Klaus. Robotnik Antoni Kaczka.

Córkę: Handlarz bydła Izak Lewy. Drukarz biletów Artur Stege. Mistrz piekarski Teodor Śmigielski. Ślusarz Ernest Schwartz Robotnik Stefan Bąk.

Umarli:

Małgorzata Schlicht 4 lata i 9 miesięcy. Leon Giering 7 lat. Robotnik Stanisł. Eeiermann 27 lat. Zamężna Ewa Kolasińska z domu Kantorska 42 lata. Helena Andrzejczak 5 lat. Czeladnik stolarski Leon Hoffmann 45 lat. Zamężna Stanisława Wojtecka z domu Kotecka 41 lat.

Ruch w Towarzystwach.

Zebrania odbędą się:

— Tow. Przemysłowców w Winiarach we wtorek o g. 8 w lokalu zwykłych posiedzeń.

— Stow. pers. żeńskiego w handlu i przemyśle filji wildeckiej we wtorek o g. pół do 9 na sali p. Golana.

— Tow. Przemysłowców (starych) we wtorek o g. 9 w zwykłej sali posiedzeń.

— Familijne Tow. „Pielgrzym“ p. w. Boga Rodzicy w drugie święto o g. 5 na sali Domu kat.

— Tow. gimn. „Sokół“ w Dopiewie w poniedziałek o g. 4 w lokalu p. Stachowiaka.

Od Redakcji.

— Panu H. C. w Szam. Na los pański padła wygrana: Litografja (Wieś w Badenji). Napisz pan po nią pod adresem podanym na liście wygrań: „Lose-Vertriebs-Ges., Berlin N. 24, Monbijouplatz 2.“ Dołączyć pan musisz los i 35 fen. na opakowanie i porto. (Patrz warunki.) Listę i los odsyłamy panu równocześnie pocztą.

Wiadomości handlowe.

Targ miejski na bydło (Sprawozdanie urzędowe.) Poznań, 23 grudnia

Spędzono lub zwieziono:
7 sztuk bydła rogatego
285 „ świń
72 „ cieląt
„ owiec
Razem 364 sztuk zwierząt.
Płacono za 50 klgr. wagi żywej:

Woły.

d) mało pasione, każdego wieku	—
e) pełnomięsne, młodsze	—
Buhaje.	
b) pełnomięsne, utuczone, najprzedniejsze krowy najwyżej 7-letnie	40—42
c) średnio pasione młodsze i dobrze pasione starsze	—
d) mało pasione	—
Jałowice i krowy.	
a) starsze, pasione krowy i mniej rozwinięte młodsze krowy i jałowice	—
d) średnio pasione krowy i jałowice	—
e) mało pasione krowy i jałowice	22—27
Cielęta.	
a) najwyborowsze cielęta utuczone	—
b) najwyborowsze cielęta utuczone i nie odsadzone	57—60
c) średnie cielęta utuczone i nie odsadz.	52—56
d) poślednie cielęta nie odsadzone	43—49
Owce.	
b) starsze skopy utuczone i młodsze owce utuczone	—
c) średnio pasione skopy i owce (braki)	—
Świnie.	
a) przeszło 3 centnary żywej wagi	
b) pełnomięsne przeszło 2½ cetn. ż. w.	50—51
c) pełnomięsne przeszło 2 ctr. żyw. wagi	47—50
d) pełnomięsne do 2 centn. żywej wagi	46—48
e) mięsne	41—43
f) maciory	42—48

Interes był spokojny. — Targ uprzątnięty.

Poznań, dnia 23 grudnia zb.
(Urzędowe sprawozdanie targowe miasta Poznania podług sestawienia policyjnego).

Inne artykuły:		Cena najwyższa m.	Cena najniższa m.	Cena przeciętna m.
Słoma sieczkowa za 100 kg.		5,00	4,60	4,80
Siano „		6,50	5,00	6,00
Groch żółty do gotowania		—,30	—,28	—,30
Groch biały do gotowania		—,40	—,40	—,40
Soczewica		—,50	—,30	—,50
Ziemniaki		3,80	3,20	3,40
Masło za 1 kg.		2.80	2,20	2.80
Jaja za kopę		6.00	5,20	5.60
Mleko za litr		0,20	0,18	0.18
Wołowina	od kulki za 1 kg.	1,80	1,60	1,80
	od łopatki	1,70	1,40	1,60
	od brzucha	1,50	1.20	1.40
Cielęcina	od kulki	2,00	1,60	1.80
	od łopatki	1,80	1,60	1,70
Skopowina	od kulki	2,00	1,80	1,80
	od łopatki	1,80	1,60	1,70
Wieprzowina	od kulki	1,60	1,40	1,50
	od łopatki	1,60	1,40	1,56
	głowizna i nogi	0,80	0,60	0,70
	sadło	1,50	1,40	1,50
	szynka wędz.	2,60	2,4	2,60
	słonina	1,80	1,70	1,80
Konina		0,60	0,40	0,50

Poznań, dnia 23 grudnia zb.
Ceny zbożowe giełdy poznańskiej, notowane przez Patronat Związku Spółek (Sekretarjat dla „Rolnika“):

	towar wyborowy	średni	pośledni
Pszenica	191	184	175
Żyto	137	130	122
Jęczmień	159	145	133
Owies	147	142	137

(Wszystko za 1000 kg. netto franko Poznań).

Poznań, dnia 23 grudnia 1910 r.
(Urzędowe notowania miejskiej komisji targowej na targu zbożowym).
Za 100 kilogramów:

	towar piękny	średni	pośledni
Pszenica	19,10	18,30	17,40
Żyto	13,70	13,00	12,20
Jęczmień	15,90	14,50	13,20
Owies	14,70	14,20	13,80

Bydgoszcz, 22 grudnia. — (Sprawozdanie Izby handlowej). Pszenica niezm., miejscowa bez murzonki biała przyn. 130 funt. holenderskiej wagi 125 mk., tak samo pstra 191 mk., — poślednie gatunki niżej notowania. — Żyto niezm., dobre, zdrowe 123 funtów holenderskiej wagi 138 mk., 121 funtów wagi 136 mk., lżejsze gatunki 000—000 marek. — Jęczmień dla młynarzy 129—132 marek. — Jęczmień dla browarów 143—154 mk., najpiękniejszy nad notowania. — Groch nominalnie. — Owies 124—143 marek. Ceny loco Bydgoszcz.

Wrocław, dnia 22 grudnia 1910 r.

	dobry tow. najw. cena	średni tow. najn. cena	poś. towar najw. cena	najn. cena
Pszenica biała	19,20	18,30	18,20	17,30	17,20	16.20
„ żółta	19,10	18,20	18,10	17,20	17,10	16.10
Żyto	14,30	13,80	13,70	13,30	12,70	11.80
Jęczmień	13,50	13.30	13,20	12,50	12,40	12.00
dla brow.	17,00	15,50	15,40	14,50	00.00	00.00
Owies	14,90	14,40	14,30	13,80	13,70	12.90
Groch Wikt.	23,50	22,50	21,50	20,50	19,50	18.50
Groch mały	19,50	19,00	17,80	16,80	16,00	15.50

Komu pożądana jest

pożyczka

na gospodarstwo lub kamienicę po 3 i pół procent odnośnie 4 i ćwierć proc. i pół proc na amortyzacyą. lub stósownie podług ugody, niech się z całem zaufaniem zgłosi do **„Domu bankowego.“**

Bolesław Mayer, Poznań, Piekary 7.
(Posen, Bäckerstr. Nr. 7.)
Telefon No. 2887,

Zakup i sprzedaż gospodarstw, dóbr, kamienic i t. d,

Szanownej Publiczności w Rawiczu i okolicy donosimy uprzejmie, że nasz kompletnie urządzony

młyn parowy

rozpoczął odtąd swoją czynność. Wskutek zakupienia najnowszych machin, możemy osięgnąć najlepszy wyrób. Nadto będziemy starali się usilnie, ażeby pod każdym względem stawianym wymaganiom zadośćuczynić.

Polecając nasze przedsiębiorstwo prosimy o łask. poparcie.

Z wysokim szacunkiem

Młyn parowy w Rawiczu.

HOTEL

w Krotoszynie, połączony z restauracją i ogrodem oraz wielką, jedyną w polskich rękach, nową salą teatralną, ma natychmiast na sprzedaż lub do wydzierżawienia pod korzystnymi warunkami 5757

„Strzecha“ E. G. m. b. H.
w Krotoszynie.

Zgłoszenia przyjmuje p. adwokat **Langiewicz w Krotoszynie.** Pośredników się wyklucza.

Ogrodnictwo handlowe

istniejące przeszło 20 lat, które się dobrze opłaca, składające się z 4 oranżerji, 200 okien inspektowych i dwa budynki do ciągnienia róż, 2 domy mieszkalne, szkółki, w oranżerji są wodociągi także w ogrodzie itd., jest z powodu śmierci właściciela, w jednem z większych miast Ks. Poznańskiego za cenę przystępną zaraz do sprzedania. Wpłata 8—12,000 mk. Bliższych szczegółów udzieli p. **R. Omońska, Leszno—Lissa i. P.,** zakład ogrodniczy.

Najlepsze

Punczowe-ekstrakty

jak

rum, arak itd.

pysznego aromatu i czystego smaku

doprawić sobie samemu najlepiej słynnemi oryginalnemi Reichela esencjami

w zapasie są:

Ananas-, cesarskie., usypiający-, szwedzki - puncz i grok (75 fen.), puncz z grzanem winem- (75 fen.), z burgunckim smakiem (90 f.), puncz Düsseldorfski (90 fen.), puncz Royal (1,00 mk.)

do wytwarzania każdem **2 litry punczowego ekstraktu**

Reichela rum, arak itd. ekstrakt

oryginalna butelka a 75 fen., osobliwej jakości*** 1,25 mk.

Puncze Reichela odznaczają się szczególnie dobrocią i w całym kraju bywają używane. Kto zatem dotąd nie zrobił próby niechaj się również przekona o nadzwyczajnych korzyściach samego doprawiania.

Otto Reichel, Berlin SO.

Baczność! Niechaj nikt nie da złudzić naśladownictwem! Kupować tylko znane **„Reichela esencje“,** gdyż tylko te są od dawna wypróbowane i jedynie prawdziwe z marką **„świeca w sercu“.**

Browar w Gostyniu

G. m. b. H.

poleca **piwo jasne** na sposób pilzneński, **ciemne** na sposób monachijski, jako specjalność

piwo „Pralackie“

na sposób kulmbachski. Piwo dostarczamy na każdą stacją kolejową, po cenach umiarkowanych, tak w beczkach jak i butelkach.

Sachsen Altenburg.
Technikum ALTENBURG
Oddział dla inżynierów, technikówi i werkmistrzów. Budowa maszyn, elektrotechnika, budowa automobili. 5 laborat.
Prog. wolny.

Pewna egzystencja!

W bardzo ożywionym mieście powiatowem jest do nabycia pod korzystnemi warunkami z pow. stos. famil.

interes bławatny

położony w najlepszej części miasta. Reflekt. posiadający mk. 6—10,000 gotówki zechcą się zgłosić do ekspedycji Wielkopolanina pod nr. 5763.

Podarek gwiazdkowy

który łączy użyteczność z radością.

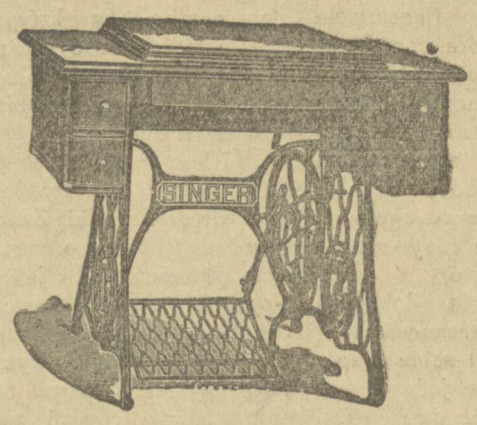

SINGERA

maszyny do szycia
szyją, haftują i cerują.

SINGERA

maszyny do szycia
uzyskały
w Brukseli 1910
znów najwyższą nagrodę.

SINGER & Co.

Nähmaschinen Act.-Ges.
Poznań, ulica Berlińska 16
Chwaliszewo 76.

Baczność! Wszystkie ze strony innych składów maszyn do szycia pod nazwą „Singer“ ofiarowane maszyny są naśladownictwem jednego z naszych **starszych** systemów, który **nowszym** systemom naszych maszyn familijnych w konstrukcji, zdolności i trwałości wcale nie dorównują.

Sprzedaż

domów i gospodarstw.

Mamy w **Stęszewie** i w okolicy Poznania kilka **nowo** pobudowanych masyw **domów** do sprzedania już od **4000 mk.** począwszy, na życzenie także **ogród i rola.**

Również **dom z interesem,** 2 okna wystawne w najlepszem położeniu handlowem jest tamże do sprzedania, stósowne na każde przedsiębiorstwo najwięcej dla piekarza i rzeźnika ponieważ okolica wielka.

Także **gospodarstwo** około **20 mórg** z kompl. **inwentarzem, w zapasy** żniwne zaopatrzone przy **małej wpłacie** podług ugody. **Reszta** może stać na kilka lat **po niskim procencie.**

S. Brodtmann,
Stęszewo — Stenschewo.
Stacja kolejowa Poznań-Stęszewo.

Parcelacya!

W czwartek 5 stycznia 1911 rano o godz. 9 będę sprzedawać **185 mg. gospodarstwo** w gościńcu p. Lechniaka w Dopiewcu pod Poznaniem. Ziemia czysto pszenna. Resztówka na żyszenie może pozostać. 100 mg z żyw. i mart. inwentarzem, leży przy kolei, szkoła w miejscu.

J. Białecki, Poznań
ul. Posaeowskiego 37 III p.
Telefon 2843.

Oberża

W mniejszym mieście jest z powodu innego przedsiębiorstwa wielka **oberża z zajazdem, ogrodem i handlem kolonialnym** od każdego czasu pod korzystnemi warunkami do odstąpienia Zgłosz. uprasza się do eksped. Wielkopol. pod nr. 5772

Poszukuje się dzierżawy

gościńca

lub **składu kolon.,** najdalej 5 mil od Poznania. Sp. zgł. do eksped Wielkopol. pod nr 5758

WYNALAZCY!

Dobre pomysły mogą doprowadzić do majątku przy fachowem wykonaniu. 570 zadań wynalazk. za 50 fen. Inform. bezpłat. udziela Biuro inż. patentów
Ebel & Schmidt, Poznań
ul. W. Berlinska 50. Num. okaz. czasopisma now. patentów gratis.

11,000 marek

są do wypożyczenia od Nowego Roku na **gospodarstwo** na 1 hipotekę lub na 2 dobrą Zgłoszenia tylko od właścicieli do eksped. Wielkopol. pod nr. 5792

Dom

masiw budowany o 4 izbach z chlewami, ogród przy domu, mam na sprzedaż, cena podług ugody. **Jan Przywecki,** poczta w Będlewie, stacja koleji Stęszewo lub Mosina, Ks. Pozn. 5787

Gościniec

mój, w wielkiej wsi, nad szosą poł. z kramem kol. z rzeźnictwem rzezalnią i 4 mergi pszennej ziemi jest za przystępną cenę do sprzedania. Zgł. przyjm. **K. Lisiak,** Gogolewo p. Xions.

Miejsca znajdą

woźnica (kuczer), stolarz, służący, kantorzysta, stelmach, kierownik filji, przodownik (Vorschnitter), szachtmistrz, werkmistrz, subjekt, książkowy, monterzy, szofer, gospodarz, maszyniści, mistrz ceglarski, palacs, kierownik lokomobili, ekonom, ogrodnik, przodownik (Vorschnitter), nadszwajcar itd 5774

Vakanzenliste Germania, Urbanowicz, Jutrkow,
p. Wyszanow Kr. Kempen.

Młodszego pomocnika

do handlu kolonialnego i żelaza przyjmie zaraz lub od 15 stycznia
T. Stangrecki, Poniec

Ogrodnik

w starszym wieku, żon., znający swój zawód dokładnie, poszukuje stałej posady od Nowego Roku lub dzierżawy na Dominium o ogrodu. Zgłoszenia upr. się do eksped Wielkopol. pod nr. 5788

Poszukuję energicznej

osoby

do zarządu domu i do prowadzenia kasy. 5794

Anna Mańkowska,
Słupia bei Kempen,
Prov. Posen.

---

35 powieści za 1 mk.

Klechdy

Starożytne podanie i powieści ludowe **z 8 pięknemi obrazkami,** zawiera: **O dziewicy kopciuszku, Oczy uroczne, Porwany wichrem, O mądrym kmiotku i głupim djable, O wilku i jego przygodach, Zaklęty w wronę, Szklanna góra, Djabeł w Gnieźnie, O dziewicy z perłowemi łezkami, O głowie wielkoluda, O chciwcu z kwiatem paproci, Gorejące palce, Ostatni figiel Boruty, O szpetnym garbusku, Djabeł Rokita, Potępiona księżniczka w gnieźnieńskim zamku idt. itd.** Cena **1 mk.** z fr. przesyłką 1,20 mk. W oprawie 1,25 mk. z fr. przesyłką 1,45 mk., poleca i przesyła odwrotnie

F. Chocieszyński,
Poznań — Posen O. 1.

Poszukuje doskonałego

kowala

na deputat. Oferty upr. się do eksped. Wielkopol. pod nr. 5795

Włodarza

żon. z dorosłym zaciężnikiem potrzebuje od stycznia **Bendzitowo** p. Barcin. 5744

Potrzebni od N. Roku: **pisarz** gosp., **ogrodnik** sam w średn. wieku, **gospodyni** z gotow. Od kwietnia: **pisarz** gosp., **elew** gosp., **kamerdyner** sam, na 500 mk., **kucharz** żon z ogrodem, kilku **włodarzy, kowali, stelmachów, forczpanów i parobków** na wysoki kontrakt, **praczka** do hrab domu, **gospodynie, panny służące, pokojowe, bony i nauczycielki.**

Procederowy pośrednik miejsc. Gewerbsmässiger Stellenvermittl.
Stanisław Tuczyński,
Posen, Ritterstr. 15, Telef. 1644.

Szachtmistrze

drenarscy z dobrą praktyką instrumentami niwelacyjnymi i ewtl. kaucyą są potrzebni do robót akordowych na wiosnę 1911 r do Królestwa Polskiego. Zgłoszenia: Biuro melioracji rolnych
Knopiński & Kraski,
Warszawa, ul. Nowogrodzk nr 41.

Gospodyni

doskonale obeznana z kuchnią pańską, gospodarstwem i prasowaniem potrzebna do samotnego pana od 1 stycznia Zgłoszenia i jednocześnie kopie świadectw pod adresem **A. Przyłuski, Starkowiec** p, Kobylin.

Służący

o ile możności myśliwy, uczciwy i trzeźwy, dobrze polecony, samotny, potrz. od 1. 1. albo później. Kopji świadectw upr., lecz nie zwracam. W zgł. podać proszę wymagania.

Dom, Bardo p. Chwalibogowo.

Służącą

uczciwą z dobrej rodziny przyjmie od 1. 1. 1911 za wysoką pensją **M. Krzemieniewski,** Połajewo, skład maszyn i młyn parowy. 5763

Służącego

pierwszorzędnego, kaw., znaj dokładnie swój zawód potrzeb. zaraz
Mieczkowski,
Bahrendorf p. Briesen W.-Pr.

Teatrom amatorskim

nadarza się nigdy niebywała sposobność nabycia bardzo tanio dopóki zapas starczy sztuk teatralnych ze znanej bibljoteki teatr. po śp. **Wojciechu Simonie.** Bliższych szczegółów udziela za przesłaniem znaczka pocztowego na odpowiedź p **I. Simon, Posen, Schrodka - Markt 12.** Katalogów się nie wysyła.

Niniejszem donoszę uprzejmie, że objąłem **nowy ogród zabawowy przy ul. Dębińskiej 10** pod nazwą:

COLUMBIA

Ogród ten posiadający około 8 mórg obszaru, wysadzony pięknymi rosłymi drzewami, z obszerną nową salą, pokojami gościnnemi i kolonadami, nadaje się i na największe zabawy dla Towarzystw naszych. Także urządzono osobne place do gier rozmaitych, tennis itp. Od 2-go święta Bożego Nar. począwszy urządzam co niedzielę i święta

koncerta z zabawą familijną

ze śpiewami przy chojence. Ogród i wszystkie ubikacje oświetlone elektrycznie.

Donosząc o tem Szan, Publiczności, szczególniej Szan. Towarzystwom i korporacyom naszym proszę ich, by już teraz zechciały na zabawy swoje ogród zamawiać, Usługa i kuchnia, znane z rzetelności, pozwalają mi przypuszczać, że tak Szan. Publiczność jak i Towarzystwa nowe to moje przedsiębiorstwo poprzeć zechcą.

Z szacunkiem
Fr. Przybylski.

Szanownej Publiczności i Towarzystwom donoszę uprzejmie, że od dnia dzisiejszego objąłem po panu **Strzeleckim**

ogród St. Domingo

przy drodze Dębińskiej.

Polecam takowy na zabawy latowe i zimowe, koncerta, wycieczki itd. Zadaniem mojem będzie takowy urządzić podług najnowszych wymagań. **Potrawy i napoje** dostarczać będę jak najprzedniejsze po **umiark. cenach,** zarazem obiecując skorą i rzetelną usługę. Zamówienia na zabawy latowe przyjmuję zaraz. **W pierwsze i drugie święto Bożego Narodzenia**

zabawa familijna z tańcami.

Z poważaniem
Feliks Stanikowski,
St. Domingo.

Spółka stolarska POZNAN tylko Jezuicka 5 poleca meble i całkowite wyprawy.

Tischler - Rohstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H. przy Farze. Telefon 207.

w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Fr. Lauschkowski w Poznaniu.

DODATEK do Nr. 295 „WIELKOPOLANINA“.
Niedziela dnia 25 grudnia 1910.

BIBLIOTEKA POWIEŚCI

wychodząca w **Poznaniu** nakładem drukarni **Fr. Chocieszyńskiego**, pod redakcyą **Stanisława Wegnera** rozpoczyna z dniem 1-go **stycznia** r. 1911 rok szesnasty istnienia.

„Biblioteka Powieści“

zamieszcza wyborowe i zajmujące powieści pisarzy tak naszych, jak i obcych. Wychodzi co sobotę w objętości 2 arkuszy druku, w wielkim formacie, na pięknym, satynowanym papierze. — Cena ćwierćroczna **„Biblioteki Powieści“** wynosi tak w Poznaniu, jak i na wszystkich pocztach niemieckich

tylko 75 fenigów.

Cena **„Biblioteki Powieści“** jest tak nizka, że i dla najmniej zamożnych jest przystępną. Rocznie obejmuje **„Biblioteka Powieści“**

zawartość 20—22 tomów wyborowych powieści.

Pomimo znacznego podrożenia cen papieru itd. nie podnieśliśmy ceny na **„Bibliotekę Powieści“**, ale jeszcze zamieszczać będziemy do powieści niektórych piękne obrazki, z których zamieszczamy poniżej dwa na próbę do powieści: **„Rozwiedzeni“** i **„Grzechy Hetmańskie“**.

Przedpłaciciele **„Biblioteki Powieści“** — z którą co do taniości i doborowej treści żadne podobne wydawnictwo polskie, a nawet obce mierzyć się nie może — staną się w krótkim czasie właścicielami doborowego zbioru powieści za 1/4 ceny, którą się płaci rocznie za wypożyczanie książek. Upraszamy o jak najspieszniejsze zapisywanie **„Biblioteki Powieści“** na pocztach, ażeby zwłoka w przesełce numerów nie nastąpiła. ☛ Ktoby życzył sobie odbierać **„Bibliotekę Powieści“** pod opaską niech nadeśle **1,25 mk.** (w Galicyi **1 koronę 50 hal.**) na abonament ćwierćroczny; na półroczny **2,40 mk. (3 korony)**, na abonament całoroczny **4,80 mk.** (w Galicyi **6 koron**), za co odbierać będzie **„Bibliotekę Powieści“** franko. ☚ W Poznaniu abonować można **„Bibliotekę Powieści“** w drukarni Fr. Chocieszyńskiego, ul. Posadowskiego nr. 39, we wszystkich księgarniach oraz ajencyach pism. Przedpłata miesięczna w Poznaniu ☛ tylko **25 fen.** ☚ Każda poczta i każdy listonosz jest zobowiązanym do przyjmowania abonamentu na **„Bibliotekę Powieści“**. W Galicyi na wszystkich pocztach **„Biblioteka Powieści“** kosztuje **1 koronę.** — Z nowym rocznikiem rozpoczynamy druk następujących powieści:

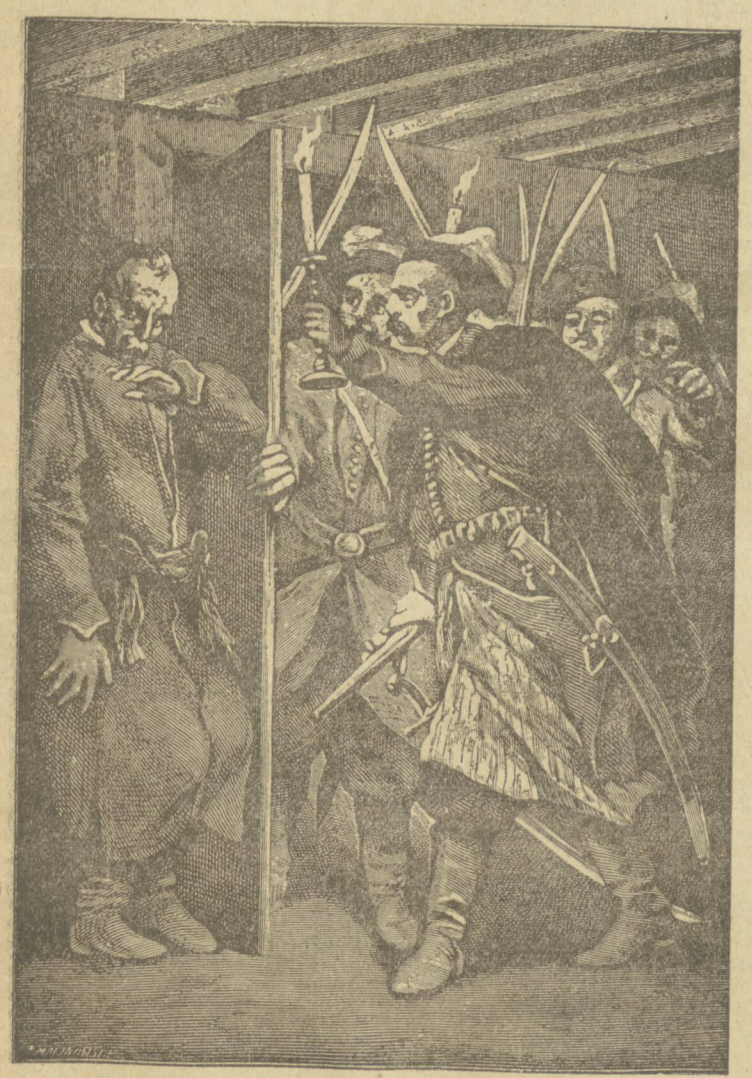

Tajemnica testamentu.

Przez
Pawła d'Algremont.
(Przekład z francuzkiego).

Męczennica.

Przez autora „Po kwiatach do przepaści“ i „Lekarza obłąkanych“.
(Przekład z francuzkiego).

W domu obłąkanych.

Przez
hr. L. Tołstoja.
(Przekład z rosyjskiego).

Psiawiara.

Przez
J. I. Kraszewskiego.

Złote kajdany.

Przez
M. Flemming.
(Przekład z angielskiego).

Wróżka.

Przez
M. C. Bodkina.
(Przekład z angielskiego).

W pogoni za śmiercią.

Przez
Pawła d'Ivoi.
Z obrazkami.
(Przekład z francuzkiego).

Zamiana ról.

Przez
Władysława Sabowskiego.

Następnie zamieszczać będziemy następujące oryginalne i tłómaczone powieści, humoreski i nowele: **„Wiosna przeklęta”** przez Br. Grabowskiego **„Bez serca“** przez M Wołowskiego. **„Głupia dziewczyna“** przez E. Lubowskiego. **„Połączeni na zawsze“** przez E Polko (przekład z niemieckiego). **„W potokach złota“** przez M. Braddon (przekład z angielskiego). **„Szczęście mego sąsiada“** przez J. Zacharyasiewicza. **„Krew za krew“** przez M. Amicis'a (przekład z włoskiego). **„Grzechy hetmańskie“** przez J. I. Kraszewskiego. **„Zwolniona i związana“** przez M. Bodkina (przekład z angielskiego). **„Dusza dziecięca“** przez A. Daudeta (przekład z francuskiego. **„Dramat w głębiach Oceanu“** przez R Cautroberta (przekład z francuskiego) **„Potwór“** przez M. Marzene. **„Królowa piękności“** przez A. Belota (przekład z francuskiego), **oraz cały szereg mniejszych wesołych powieści i opowiadań.**

W każdym numerze **„Biblioteki Powieści“** zamieszczone są następujące działy: **„Z bieżącej chwili“** (kronika, w której się omawia ważniejsze sprawy społeczne, polityczne, literackie, artystyczne itd.) oraz **„Rozmaitości“**, obejmujące rady i wskazówki, fraszki, anegdoty, szarady itd. nie usypiającej własności, ☛ **Numery na okaz przesela się na żądanie darmo.** ☚

Poniżej podajemy formularz do zapisywania **„Biblioteki Powieści“**, zaznaczając, iż **„Biblioteka Powieści“** jest zapisana w cenniku pocztowym na rok 1911: Zeitungspreisliste 2. Abtheilung u. polnisch

Fr. Chocieszyński, Poznań, ul. Posadowskiego nr. 39.

Formularz należy odciąć, dołączyć należytość **75 fen.** i odnieść na pocztę, albo wręczyć listowemu, żeby **„Bibliotekę Powieści“** zamówił.

Do wycięcia.

Postbestellungs-Formular.

Zeitungs-Preisliste 2. Abtheilung u. polnisch

Unterzeichneter bestellt bei der K. Post zu .....

..... Exemplar des in Posen erscheinenden Wochenblattes

„Biblioteka Powieści“

pro I. Quartal 1911

und fügt den Abonnementspreis von 75 Pfennigen bei.

Ort und Datum. Name.

Postbestellungs-Formular.

Zeitungs-Preisliste 2. Abtheilung u. polnisch

Unterzeichneter bestellt bei der K. Post zu .....

..... Exemplar des in Posen erscheinenden Wochenblattes

„Biblioteka Powieści“

pro I. Quartal 1911

und fügt den Abonnementspreis von 75 Pfennigen bei.

Ort und Datum. Name.

Do wycięcia.

Spis książek nakładowych i w większej ilości nabytych

Drukarni i Księgarni nakładowej Fr. Chocieszyńskiego

Poznań, ulica Posadowskiego nr. 39.

Dziełka różnej treści.

Co tylko wyszło dziełko pod tytułem

Jak się nauczyć po niemiecku?

Praktyczny podręcznik do nauczenia się języka niemieckiego w krótkim czasie i bez pomocy nauczyciela, wraz z słownikiem polsko-niemieckim i niemiecko-polskim.

Kto chce się **dobrze** nauczyć mówić i pisać po niemiecku, ten niech kupi sobie powyższe dziełko.

Cena z franko przesyłką tylko 1,10 mk.

Briefsteller und Rathgeber für **Schreiben an Behörden** von W. Ueberlacker.

W dziełku tem podane są wzory i wskazówki jak pisać do wszelkich władz w sprawach **gminnych, budowlanych, policyjnych, procederowych, podatkowych, szkólnych, wojskowych, sądowych, pocztowych i kolejowych**

Niezbędne dla każdego!

Cena **1,10 mk.** z fran. przesełką.

Der kleine Rechtsanwalt.

Dzieło to **w języku niemieckim** zawiera dokładne wskazówki dotyczące procesu cywilnego i karnego, jak bronić się przed sądem, jak skarżyć, jak ściągać pretensje od dłużników, jak można bez adwokata zastąpić się przed sądem (o ile to jest dozwolonem) w sprawach **cywilnych i karnych** wraz z wielu formularzami do skarg itd. dalej obliczenie **ile się płaci kosztów sądowych itd.**

Niezbędne dla każdego!

Cena **1,10 mk.** z fran. przesełką.

Fr. Chocieszyński,
Poznań — Posen.

Najnowsza rozmowa kwiatami, podręcznik dla serc kochających. Poznań, 1903. Str. 36. Cena **20** fen.

Nasze prawa pod zaborem pruskim. Zestawił Fr. Xaw. Tuczyński. Poznań, 1883. Stron 69. Cena **50.**

Co tylko wyszło w nowem poprawionem i powiększonem wydaniu

GOSPODYNI DOSKONAŁA

— czyli —

Przepisy utrzymania porządku w domu i zaopatrzenia go we wszystkie przyprawy, zapasy apteczkowe i gospodarskie, tudzież hodowania i utrzymywania krów, cieląt, świń, indyków, kur kaczek, gęsi, itd., co do użytkowania owoców i jarzyn oraz tajemnice gospodarskie wedle sposobów najlepszych i najtańszych wypróbowanych przez doświadczone gospodynie, wraz z „Dodatkiem“ zawierającym pranie i prasowanie bielizny, materyi kolorowych, firanek i t. d. i t. d.

Cena **75 fen.,** z franko przes. **85 fen.** Oprawne **1** mk., z fr. przes. **1.10** m.

Co tylko wyszło w piątem poprawionem i powiększ. wydaniu:

Praktyczna kucharka!

Przepisy praktyczne i tanie przyrządz. wszelkich potraw,

mięsiw, ryb, wędlin, sosów, zup, jarzyn, ciast zwykłych i wielkanocnych strucli, legumin, soków, kompotów, konfitur, galaret, tortów, lodów itd. zastósowane do potrzeb oszczędniejszej kuchni, wraz z dodatkiem zawierającym sposoby robienia kiszek i salcesonów, przygotowywania rozmaitych wódek, likierów i likworów napoi dla chorych i przychodzących do zdrowia, z objaśnieniami jak ubierać stół jadalny na większe uroczystości. itd.

100 obiadów zestawienie potraw na 3—4 osób od 1,50 do **2** marek.

Cena **1** mk., z fr. przesełką **1,10** mk., z oprawą **1,25** mk., z fr. przesełką **1,35** mk.

Poleca i przesela

Fr. Chocieszyński
Poznań, ul. Posadowskiego **39.**

Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach zachorowania. Poznań 1907. Cena **20** fen.

Podręcznik dla pszczelarzy, zawierający najważniejsze zasady, nauki i reguły pszczelnictwa, według 16 rozdziałów zestawiony przez B. Michaelisa, przełożył A. Chełmiński. Cena **30** fen.

Pszczoły w zimie. Obchodzenie się z niemi odpowiednio do ich natury i ich pielęgnowania. Tłomaczył A. Chełmiński. Str. 37. Cena **30** fen.

Rozmowa znaczkami listowymi. Książeczka dla zakochanych, a szczególniej dla narzeczonych, zawierająca tajemną korespondencyą znaczkami pocztowymi w stósownych wierszykach. Poznań 1903. Cena **25** fen.

Dramata i komedye.

Dwaj roztargnieni, krotochwila w 1 akcie z niem. Aug. Kotzebuego, przerobiona przez L. i S. [wyborna i pełna humoru sztuka z popisowemi rolami dla 3 panów i 1 damy, nieoceniona rzecz dla teatrów amatorskich]. Poznań. Cena **80** fen.

Kapitan jakich mało. Fraszka sceniczna z czasów powstania 1863 r. przez J. S. Poznań, 1884. Stron 28. Cena **25** fen.

Przewodnik dla zakochanych, krotochwila w 1 akcie W. Simona. [Sztuka nadzwyczaj wesoła z doskonałemi rolami dla panów i 2 dam]. Poznań, 189 Cena **80** fen.

Szlachta czynszowa, komedyopera w 1 akcie przez Ja... Nep. Kamińskiego. Poznań, 1890. Cena **80** fen.

Powieści i nowele

Betty i Toms — Nie wódź nas na pokuszenie. Powieść. Poznań. 1906. Str. 173. Cena **50** fen.

Bliźnięta, czyli szkoła życia. Powieść przez Józefa Dzierzkowskiego. Cena **50 fen.**

Boża chłosta, powieść histor. z czasów napadu Tatarów na Polskę w 1241 r. Cena **30** fen.

W powieści tej zgodnie z prawdą historyczną przedstawiony jest napad Tatarów na Polskę, bitwa pod Lignicą i śmierć księcia Henryka Pobożnego, syna św. Jadwigi.

Czarownica z czarnego wzgórza, czyli Wigilia św. Andrzeja. Cena **50** fen.

Bardzo zajmująca powieść z lat dawnych.

Dobosz. Ostatni wódz opryszków w Karpatach. Powieść z podań i pieśni ludu. Napisał K. Wł. Wójcicki. Cena **20** fn.

Hołd pruski, powieść historyczna z czasów Zygmunta Starego. — **Król Tułacz,** powieść historyczna z czasów Stanisława Leszczyńskiego. Poznań 1904, stron 84. Cena **60** fen.

Historyczno-humorystyczne obrazki z roku 1863. Napisał W. Z. Poznań, 1892. Cena **50** fen.

Legenda o żydzie wiecznym tułaczu. Cena **20** f.

Lekarz obłąkanych, przez autora »Rodziny Lanquierów« i »Oddźwiernej z Affortville«, przekład z francuzkiego. Poznań 1896, str. 752. Cena egz. nieopr. **2,50** mk. opr. **3,00** mk.

Powieść autora francuzkiego, pełna dramatycznych zawikłań. Czyta ją się jednym tchem aż do ostatniej karty.

Miłość a pieniądz przez A. Milewską. Cena **50** fen.

Miłość braterska. Powieść historyczna z XV wieku przez E. z Kurowskich Puffke. Cena **80 fen.**

Moja urzędowa żona, powieść z dziejów nihilistów w Rosyi. Poznań 1906, str. 327. Cena **75 fen.**

Powieść ta jest tak zajmująca, że gdy się ją czyta, zapomina się o śnie i jedzeniu.

Najciekawsze powieści z Tysiąca i jednej nocy, czyli Opowiadanie sułtanki. — Wydanie III. Poznań 1903. Str. 196. Cena **75** fen. W zwyczajnej oprawie **1** mk., w ozdobnej oprawie **1,50** mk.

Zbiór ten starannie dobrany, zastósowany jest do pojęć ludu i młodzieży.

Na krzyżowce, powieść z dawnych dziejów polskich, przez Fr. Xaw. Tuczyńskiego. Wydanie II. Cena **75** fen.

Na przedmurzu chrześciaństwa, powieść historyczna z czasów Zygmunta III. Cena **75** fen.

Narzeczona Tygrysa, powieść wschodnia Cena **50** f.

O sławnym czarodzieju Twardowskim. Powieść z podań gminnych, z obrazkami Juliusza Kossaka. Poznań 1908. Cena **20** fen.

18 pięknych powieści za 1 markę! Zawierają: Gwiazda betleemska, Kochanka upiora, Zabłąkana w Katakombach, Na falach Oceanu, Burmistrz w butelce, Maska czerwonej śmierci, Opryszki w Karpatach, W podziemiach, Zbój świętokrzyski, Zamach czartowski, Dowcipy chłopa polskiego, Na mogile powstańczej, Berek Plaster, Krwawa głowa, Jak to w Poznaniu bies porwał Szweda, Bajda w sidłach, Ucieszne historye o dziadach, W kopalni syberyjskiej. Cena **1** mk.

Pojata, córka Lizdejki, powieść historyczna z XIV wieku, napisał Feliks Bernatowicz. Poznań 1904, str. 102. Cena **60** fen.

Arcydzieło powieści polskiej, w opracowaniu dla ludu i młodzieży.

Ucięta ręka. Powieść. Cena **20** fen.

Ucieszne przygody dziada Florka i chłopca Beldonka w drodze do Częstochowy. Cena **30** fen.

Ucieszne przygody, dowcipy i figle Chłopka Roztropka. Napisał ku uciesze wszystkich Hermenegildus Łapa. Cena **20** fen.

W letargu, opowiadanie żywcem pogrzebanego. Cena **30** fn.

Pisma X. Kan. Krzysztofa Schmidta.

Tom I. **Sto najcelniejszych powiastek** (z obrazkiem). Cena **50** fen.
Tom II. **Węglarz z Walencyi. Leśna kaplica.** Cena **50** fen.
Tom III. **Wigilia Bożego Narodzenia.** Cena **50** fen.
Tom IV. **Henryś z Eichenfelsu. Gołąbek.** Cena **50** f.
Tom V. **Klasztor Kartuzów, Stokrotka.** Cena **50** fen.
Tom VI. **Fernando.** Cena **50** f.
Tom VII. **Krzyżyk drewniany. Krzak róż.** Cena **50** fen.
Tom VIII. **Anzelmo w tureckiej niewoli.** Cena **50** fen.
Tom IX. **Lekarz cudowny.** Cena **50** fen.
Tom X. **Genowefa.** Cena **50** f.

Pojedyńcze tomy w oprawie zwyczajnej po **60** fen.

Cena wszystkich 10 tomów bez oprawy **4** mk., w oprawie tylko **5** mk.

Piękny podarek gwiazdkowy dla młodzieży.

Okręt śmierci, powieść, Cena **30** fen.

Pustelnik z Czarnej Doliny, powieść z czasów konfederackich przez Fr. Xaw. Tuczyńskiego. Wydanie II. Poznań, 1903. Str. 208. Cena **75** fen.

Róża leśna. Powieść z życia Indyan amerykańskich. Napisał Fr Xawery Tuczyński. Cena **30** fen.

Skarb w jaskini. Powieść historyczna z XVIII wieku. Cena **60** fen.

Słomiany król, powieść historyczna z czasów bezkrólewia po Mieczysławie II. Poznań, 1903. Cena **80** fen.

Bunt Masława, jego pogrom oraz przybycie do Polski Kaźmierza Odnowiciela, przedstawione są niezmiernie interesująco w tej powieści.

Tajemnica poławiacza pereł, powieść. Cena **30** fen.
Tajemnice haremu. Powieść. Cena **20** fen.
Tajemnicza zbrodnia. Powieść. Cena **20** fen.
Trupia rzeka, powieść historyczna z drugiego najazdu szwedzkiego. Cena **60** fen.
Trzeci Maj, powieść historyczna z czasów Stanisława Augusta (z ryciną), Poznań 1902. Cena **75** fen., z oprawą **1** mk.

Ostatnie chwile panowania Stanisława Augusta, obchód rocznicy wiekopomnej konstytucyi, wywiezienie biskupa Sołtyka przez Moskali, przedstawione są w tej powieści, toczącej się na tle życia mieszczan warszawskich.

Pan Czuryło. Powieść historyczna z czasów Zygmunta Augusta. Str. 108 Cena **80** fn.

Walka o koronę. Powieść historyczna z XVIII wieku. — Str. 95. Cena **60** fen.

Zbójcy w górach Kalabryjskich, powieść. Wydanie III. Poznań 1891. Cena **60** fen.

Z burzliwej chwili, powieść historyczna z XVIII wieku, — Cena **60** fen.

Dla młodzieży bardzo odpowiednia i nader zaciekawiająca powieść, którą również i starsi z wielkiem zainteresowan. przeczytają.

Z wojen napoleońskich, obrazki i opowiadania żołnierskie przez Ad. Am. Kosińskiego. Poznań, 1906. Cena **75** fen.

Zbiorki krotofilne.

Bukiet najcelniejszych powiastek dla śmiechu i zabawy przez Xaw. Fr. Tuczyńskiego. Wydanie powiększ. Cena **40** f.

Co tylko wyszło:

Jan Gruchacz.

Jego osobliwe podróże na lądzie i morzu, oraz zabawne przygody, jakich w świecie miał bez liku i które swym przyjaciołom opowiadał

wydał ze starego szpargału
Agapit Obełgalski z Wichłaczewa.

Cena **40** fen.

Jan Gruchacz podróżuje po całej kuli ziemskiej, a nawet po księżycu, zwiedza wyspy, które nie istnieją, a wszędzie doznaje nadzwyczajnych przygód, które opisuje z takim humorem, iż i największego śledziennika do szczerego śmiechu poruszyć musi.

Co tylko wyszło!

Mapa Wielkiego Ks. Poznańskiego

Zawiera wszystkie miasta, wsie, szosy, koleje, drogi, jeziora, rzeki i t. d. Najdokładniejsza ze wszystkich.

Cena 1,60 M. z franko przesyłką

Dla każdego kto chce się uśmiać i zabawić!

Co tylko wyszło w szóstem, powiększonem wydaniu dziełko z pięknemi obrazkami:

Kasper Pokraka

Sowizdrzał Polski.

Żywot największego figlarza jaki żył na bożym świecie.

Spisany przez
Fr. Xaw. Tuczyńskiego.

Tu

Stoi Kasper Pokraka, Sowizdrzałem zwany,
Co za nos wodził ludzi i kmiotki i pany.
Kpił ze śmierci, śmierć przyszła on nogami wierzga,
Śmierć nie pyta, lecz stryczek na kark mu zadzierżga.
Rodził się on na dachu, umarł zaś w Kominie,
A nogami do góry pochowan w Kotlinie

Książka ta opisuje wszystkie figle i dowcipy, jakie „Kasper Pokraka“ płatał w Smorgoniach, Warszawie, Brodach, Berdyczowie, Krakowie, Parchaniu, Żninie, Rogowie, Gałęzewie, Swarzędzu, Poznaniu, Skokach, Kiszkowie, Wągrówcu, Czarnkowie, Antoniewie, Bydgoszczy, Szaradowie, Wąsoszy, Ryczywole, Mosinie, Gostyniu, Borku, Krotoszynie, Pleszewie, Kościanie, Żerkowie, Grodzisku, Mielżynie. Gnieźnie, Koźminie, Kominie itd.

Wydanie obecne jest znacznie powiększone i zawiera stron **216,** a oprócz tego 6 piękn. obrazków

Kto chce się serdecznie uśmiać i zabawić, ten niech kupi sobie to dziełko, a z pewnością nie pożałuje tego.

„Kasper Pokraka“ kosztuje bez opr. tylko **1,00** mk. z fr. przes. **1,10** mk., w opr. tylko **1,20** z fr. przesyłką **1,30** mk

Ważne dla chorych!

Polecamy dziełko:

Jak leczyć sokiem cytrynowym

Reumatyzm, podagrę, kamienie żółciowe, choroby wątroby, żołądka, nerek, otyłość, chorobę cukrową, żółtaczkę, choroby skórne, migrenę, wypadanie włosów itd.

Cena **60** fen., z fr. przes. **65** fn.

Tysiące chorych zawdzięcza sokowi cytrynowemu zdrowie

Dziełko to poleca i przes... wr.
Fr. Chocieszyński
Poznań — Po...

Karty czarnoksięzkie

sławnego Bosco

czyli sztuka odgadywania myśli i przepowiadania każdej osobie ile ma lat, ile pieniędzy przy sobie, tudzież odgadnięcie każdej liczby imienia i przysłowia.

Gra towarzyska.

Miły sposób spędzania czasu w każdem towarzystwie.

Cena **30 fen.,** z franco przesełką **35 f.,**

Prawdziwe karty wróżbiarskie

słynnej kabalarki Le Normand.

Wesoła gra towarzyska.

Karty te pięknie kolorowane w eleganckiej teczce, są takie same, jakiemi słynna kabalarka przepowiedziała wzniesienie się i upadek Napoleonowi I, wielu monarchom itd.

Do kart tych dodane jest dokładne objaśnienie, jak ich używać.

Cena **75 f.,**
z franko przesyłką **85 f.,**

Kto nadeśle **1 mk.** otrzyma obie te gry towarzyskie franco.

Co tylko wyszło:

Najnowszy Wielki Czarodziej.

Zbiór

najzabawniejszych i najwięcej zajmujących sztuk czarodziejskich, niewymagających nadzwyczajnych przyrządów, dla rozrywki i zabawy w wółkach domowych i towarzyskich, z dodaniem nauki o brzuchomówstwie, figli ucieszanych, sztuczek karcianych, szarad i zagadek, oraz dowcipnych pytań i odpowiedzi z obrazkami.

Dziełko to zawiera 136 sztuk czarodziejskich itd., na długie wieczory zimowe jest prawdziwym skarbem rozrywek i upozycjonowania czasu.

Jestto najobszerniejsze i najtańsze wydanie sztuk czarodziejskich.

Poznań 1908. Str. 132.

Cena **50** fen., z oprawą **60** fen., porto **10** fen.

Co tylko wyszło w drugiem znacznie powiększonem wydaniu:

Mówca Doskonały

zbiór toastów i przemówień poważnych i humorystycznych, wierszem i prozą we wszystkich okolicznościach życia towarzyskiego, jako to: na Nowy Rok, zaręczyny, wesoła, chrzciny, imieniny, na cześć niewiast, duchowieństwa, na srebrne i złote jubileusze, na cześć mężów zasłużonych w społeczeństwie, na ucztach, zebraniach itd.

Dziełko to zawiera bardzo obfity zbiór toastów i przemówień i jest niezbędne dla każdego. Szczególniej uwzględniono w zbiorze tym przemówienia i toasty na cześć pań, panien, duchowieństwa itd. wierszem i prozą. Poważne toasty przeplają humorystyczne i jest dziełko to prawdziwym skarbcem dla tych, którzy przemawiać chcą.

Cena bez oprawy **75 fen.** z fr. przesełką **85 fen.** w opr. **1 mk.** z fr. przesełką **1,10 mk.**

Nuty.

Nuty na fortepian!

Wieniec

ulubionych melod narodowych
w łatwym stylu ułożonych
na fortepian
przez **K. Petersa.**

Zbiór ten zawiera najpiękniejsze nasze pieśni w pięknym i łatwym układzie.

Cena tylko **2,00** mk., z franco przesełką **2,10** mk.

Za 1,50 mrk.

!!! Nowość !!!

Ważne dla grających na fortepianie!

60 tańców

nowych i pięknych za **1,50 mrk.** zawierających **31 walcy, 13 marszy, 3 galopady, 7 polek, 6 polek mazurek.**

Cena z fr. przes. tylko **1,70 m.**

Za 1,50 mrk.

!!! Nowość !!!

Ważne dla grających na skrzypcach!

60 tańców

nowych i pięknych za **1,50** mk. zawierających **31 walcy, 13 marszy, 3 galopady, 7 polek, 6 polek mazurek.**

Cena z fr. przes. tylko **1,70 m.**

Nuty na fortepian!!!

101 tańców za 3 marki!!!

na fortepian na **dwie ręce** w łatwym układzie, zawierających **44** walce, **21** marszy, **7** galopad, **13** polek, dalej polki mazurki, kontredanse, lansiery, gawoty itd. najznakomitszych kompozytorów.

Cena **tylko 3,20 mrk.,** z fr. przesełką

Nuty na skrzypce!!!

101 tańców za 2 marki

na skrzypce w łatwym układzie, zawierających: **44** walce, **21** marszy, **7** galopad, **10** polek, dalej polski, mazurki, kondredanse, lansiery, gawoty i t. d. najznakomitszych kompozytorów.

Cena **tylko 2,20 mrk.,** z fr. przesełką.

Na fortepian

Polskie tańce

zawierające najpiękniejsze utwory **Moniuszki, Łady, Lewandowskiego, Ogińskiego, Kątskiego, Osmańskiego, Konopaska, Lipińskiego, Winnickiego, mazury, kujawiaki, polonezy, krakowiaki, polki, mazurki, galopady.** Dwa tomy. Cena **3,20** mk. z frank. przesyłką.

Polskie tańce

na skrzypce

zawierają najpiękniejsze mazury, polki, polonezy, galopady, krakowiaki i kujawiaki: **Moniuszki, Lewandowskiego, Ogińskiego, Łady, Kątskiego, Osmańskiego, Lipińskiego, Winnickiego, Paderewskiego** i t. d.

2 tomy. Cena tylko **2,20** mk. franko z przesyłką.

„Śpiewnik Wielkopolski“

zawierający

pieśni patryotyczne, narodowe, polonezy, kujawiaki, krakowiaki, mazury, pieśni obyczajowe, miłosne, weselne, towarzyskie, akademickie, pasterskie, żydowskie, myśliwskie, dziadowskie, arye, duety, dumki, piosnki krotochwilne oraz **wyjątki z oper, operetek i wodewilów**

ułożył

W. Lassota.

Wydanie drugie znacznie powiększone.

„ŚPIEWNIK WIELKOPOLSKI“ jest jednym z najobszerniejszych śpiewników polskich, a przytem najtańszy, zawiera bowiem **stron 312.** Zamieszczone są w nim najpiękniejsze i najulubieńsze pieśni nasze. „Śpiewnik Wielkopolski powinien się znajdować w każdym domu polskim, w każdej chacie polskiej, dla tego naznaczyliśmy tak nizką cenę. Cena ŚPIEWNIK'a WIELKOPOLSKI'ego wynosi za jeden **60 fenigów.** w pięknej oprawie — na egzemplarz tylko porto dołącz. należy 10 fen. Kto nadeśle 3 mk. otrzyma 5 egzempl. „Śpiewnika Wielkopolskiego z oprawą franko. Za nadesłaniem 5 marek wysełamy 10 egzemplarzy oprawnych franko.

Adresować jak następuje:

Fr. Chocieszyński, Poznań - Posen
Posadowskystr. 39.

Kasa oszczędności

Banku Rolniczo - Przemysłowego

Kwilecki, Potocki & Sp.

plac Wilhelmowski nr. 3 I-ptr.

Przyjmuje na oprocentowanie wkładki każdej wysokości od 1 M. począwszy i płaci od 3—4 i pół procent wedle umowy.

Nasza kasa płaci od złożonych

oszczędności

4 procent za kwartalnem wypowiedzeniem,
4 i pół procent za półrocznem wypowiedzeniem,
5 procent za rocznem wypowiedzeniem.

Kto ma u nas depozyt złożony, a kupi grunt od nas, temu wypłaca kasa nasza depozyt nawet bez wypowiedzenia.

5 proc. hipoteki pierwszomiejscowe w pierwszej połowie ceny kupna się obracające są u nas każdego czasu do nabycia.

Adres: **Bank Parcelacyjny, Posen, Viktoriastr. 21.**

Ktoby jeszcze potrzebował kapitału

tylko na gospodarstwa

po 3 i pół procent lub stósownie podług umowy.

Powinien się każdy przekonać w naszem biurze, ile w obecnym czasie gótówki wypłaconem zostało na gospodarstwa.

Skoro kapitał jest uchwalony, wypłacamy **zaraz** w gotówce przez radzcę sprawiedliwości.

E. B. Adamkiewicz

i Spółka.

Bank tylko dla gospodarzy

ulica Następcy tronu 12.

Kronprinzenstr. Nr. 12.

Towarzystwo nasze łączy się z najpierwszym i z największym bankiem.

Zakup zboża wszelkiego rodzaju po najwyższych cenach targowych.

Na życzenie dostarczamy kupców na wszelkie majątki ziemskie.

Parcelacja!

W sobotę, dnia 7 stycznia 1911 od godz. 10 przed połud. począwszy, sprzedawać będę w parcelach lub w całości

gospodarstwo w Czmońskich olędrach

(Schönthal) nad szosą pomiędzy Bninem a Śremem, stacja koleji Śrem. Obszar **312 mórg,** w tem **100 mórg lasu** wyrosłego przeważnie drzewa użytkowego i **50 mg. najpiękniejszych łąk.** które nabywać można i w mniejszych parcelach.

Inwentarz i budynki w doskonałym stanie. Warunki kupna bardzo dogodne.

Gabryel Ritter,

Poznań, Stary Rynek nr. 6.

Bank hipoteczny i parcelacyjny.

Telefon 62.

Hansena

piece z ogniem nieustającym są w użyciu najpraktyczniejsze.

— Piece fryjskie —
okrągłe do każdego paliwa po mk. 19, 21, 25, 29, 35, 38, 51.

Majolikowe emaliowane
po mk. 47,50, 55 i 62,50.

— Naftowe —
piece bez rur do ogrzewania.

— Kuchnie —
ang. całe żelazne bardzo praktyczne w użyciu, cennik darmo i franko.

— Maszyny —
do krajania kapusty „Posnania“ po mk. 22,50.

— Do prania —
maszyny **„Johna“** po mk. 30, 35,40, z piecem mk. 20 więcej, **Schmidta** po mk. 55 i 65. **Ramy** do suszenia firan po mk. 12. **Widły** do kartofli **bar. tanio.**

Łóżka

żelazne dla dorosłych i dzieci, **umywalki, bidety i klozety pokojowe.**

— Nowości —

maszynki z gwizd. do kawy parzenia najpraktyczn.

na	2	4	6	8	10	12	20	filiżanek
mk.	10,50	12,50	15	16,50	18	20	25	

Do noży czyszczenia z proszkiem mk. 9,60.
Szczotki ścierkowe po mk. 1,00 poleca

Firma T. Otmianowski,

Poznań, Telef. 565. (Bazar.)

Połyskującą bieliznę

osięga się przez moje niezrównane magle wszelkiego rodzaju ręczne i pędzone siłą, rozmaitej wielkości najnowszej konstrukcji 2 letnia gwarancja, bardzo lekko i bez łoskotu chodzące. (Spłata ratami)

Patenty i D. R. G. M.

Seiler'a fabryka maszyn **w Lignicy (Liegnitz) 49.**

Dyplomowana najwyższemi odznaczeniami, domowe magle rozm. rodzaju. Zastępca **St. Kaiser, Poznań,** plac Bernardyński 3 pt. Fabryka i składy: plac Bernardyński 5 róg Wielkich Garbar nr. 1.

Swój do Swego!!!

Żądajcie wszędzie mydła Zwierzyńskiego.

Kupujcie mydło Zwierzyńskiego
Które za najlepsze są uznane
Złotemi medalami nagradzane.
Paczki jednej zażądajcie
I się o tem przekonajcie
To i komoszce je polecicie
A będzie niem prać całe życie.

Żądajcie wszędzie mydła Zwierzyńskiego.

ROMAN TILGNER, Pleschen
lub **Berlin S. 14. Neue Rossstr. 9.**

Tanie krajowe Pierze

Cena za funt
Zmiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy.

Pierze szare niedarte	- - - - - - -	a 0,85 fen,	
Pierze gęsie darte półbiałe	- - - - - -	a 1,98 mk.	
Pierze „ „	biało-puszyste - - - - -	a 2,55 mk.	
Pierze „ „	śnieżno-białe - - - - -	a 3,05 mk.	
Pierze „ „	najlepsze - - - - -	a 3,60 mk.	

Nad 20,00 mk. franko.

Likiery

koniak, rum, arak
prawdziwy i doprawiany

Wolff Guttmann

Poznań

Fabryka likierów i wytłocznia soków owocowych
teraz ul. **Marsztalerska 8** róg ul. Fryderykowskiej.

Detaliczna sprzedaż także przy ul. Kramarskiej 25.

Najlepsze likiery:
Automat „Viktoria“ ul. Wiktorji 19.

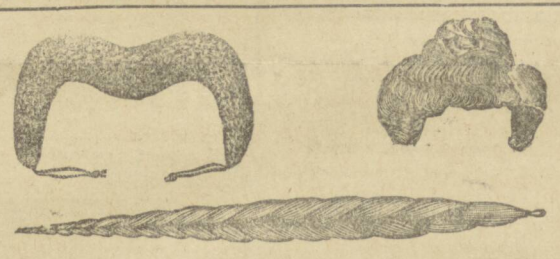

Włosy damskie

Stanisław Wenzlik,

w olbrzymim wyborze jako: Warkocze od 2 do 20 mk. podkładki od 30 fn. Podkładki z dług. włos. od 3-12 M. poleca 6 razy premiowane w Paryżu, w Londynie itd.

Poznań, ul. Wilhelmowska 19,

zważać na nazwisko i nr. ul. aby zawodu uniknąć. Zamów. z prow. wykon. odwrotnie, własne wyczes. włosy mogą być wypr.

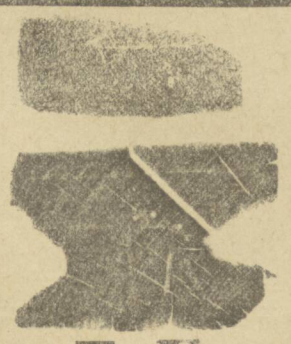

Miechy

kowalskie

maszyny do wiercenia, kowadła, śrubsztaki, klupy, młoty

wszelkie narzędzia dla kowali-maszynistów poleca pod gwarane. i po tanich cenach

T. Krzyżanowski,

Poznań, ul. Szewska 17.

ROMAN TILGNER, Pleschen
lub **Berlin S. 14. Neue Rossstr. 9.**

Czysto grające i najtrwalsze płyty do gramofonów są płyty

Błyskawica

tylko u Romana Tilgnera do nabycia.
Bogaty Repetrar polski. Ceny tanie.
— | — Gramofony model nr. 1911 każdego zadziwiają. — | —

Nowa

restauracja automatyczna „Victoria“

w domu p. **inżyniera Biskupskiego**

przy ulicy Wiktoryi nr. 19

jest otwarta.

Überschüsse

aus der October-Auktion in der städtischen Pfandleihanstalt bei den Pfändern 32697 bis 38381 sind gegen Vorzeigung der Pfandscheine **bis spätestens 6. Februar 1911** abzuheb., sonst fliessen sie dem Reservefonds zu.

Die Pfandleihanstalt Deputation.

Powozy, Bryczki i Szory

wielki wybór poleca

fabr. A. Dzieciuchowicza

w Poznaniu, Rybaki 4-6.

Tanie czeskie pierze

1 funt dartego 1 mk. przed. półbiałe 1 mk. 30. 1 funt biał. kwapu skuban. 1 mk. 70 i 1 mk. 90 1 funt śnieżno białego najdelikat. dartego 2 mk. 70 i 3 mk. 40. Przes. wolna od cła za zal. od 10 funt. franko. Wymiana dozw. za niestós. pieniądze z powr. Cen. gr.

S. Benisch, Deschenitz Nr. 848. (Czechy, Böhmen.)

Artykuły hygieniczne

najnowszy katalog z polec. wielu lekarzy i prof. przesyła gratis i franko **H. Unger,** fabryka towarów gumowych. Berlin N. W Friedrichstr. 91|92.

Gratis

i franko wyseł. nowy gł. katal. odn. maszyn mówiąc i płyt za got. na życz. także na **spłatę** ratami. Pyszny fabrykat po rzecz. tanich cenach. Zupełne oddanie niezrówn. pełne głosy.

J. Jendrosch & Co., Charlottenburg 193.

Piękny

gościniec

p. M. Wróblewskiej w Jankowie zal. przy kościele i wielkiej parafji, **bardzo świetny interes,** budynki wszystkie nowo masyw z 2 morg. pięknej pszennej ogrodowej ziemi i pięknego ogrodu owocowego w tem, jest z powodu śmierci męża żaraz pod bardzo korzystnemi warunkami na sprzedaż. Sp. zgłosz. przyjm.

A. Poddany,
Koźmin — Koschmin.

Gospodarstwo

55 mg pięknej pszennej ziemi, z dobremi budynkami, żyw. i mart. inwent. jak stoi i leży jest pod bardzo korzyst. warunk. przy wpł. 15000 mk na sprzed, Sp. zgłosz. przyjmuje **A. Poddany,**
Koźmin — Koschmin

Wiatrak

z budynkami i do tego 7 mg. roli jest przy wpł. 2000 mk. zaraz do sprzedania. Zgłoszenia proszę adresować Postlagerkarte 63 Posen 0 1.

Trzy młode rosjanki po 100,000 mk, pos., bezdz., wdowa lat 40, 150 tys., 33 l., woln. lub 125 tys., niezal. dama 120 tys. pos. prag. w. za mąż. Tlk serjoźm. reflekt. ew. bez maj. niech się zgł.
L. Schlesinger, Berlin 18.

Licytacja drzewa

w majętności **Czerwonej wsi** pod Krzywiniem odbędzie się w piątek, dnia 30 grudnia rb. o godzinie 10 przed poł. Sprzedawane będą **sporniki i kloce dębowe, drągi sosnowe i brzozowe, rozmaite drzewo opałowe.**

Zarząd leśny.

Młyn wodny

z rolami, komplet. żywy i mart. inwent. Wiatrak tak samo. **Gościniec** wiejski taksamo, **gospodarstwo** 50 mg, drugie 80 mg, trzecie 100 mg. komplet z wszyst. i dwa małe gospod. 25 i 35 mórg, **folwarki** 200, 300, 350, 420, 500 i 600 mórg. wszystko w Księstwie zaraz do sprzed. Zgłosz. proszę adresować Postlagerkarte 103, Posen, O. 1.

Interes łokciowy

i krót. towarów w dobrem biegu w kościelnej ulicy mam zaraz lub później z ważnych powodów pod korzyst. warunkami do odstąpienia. Do objęcia potrz. około 5000 mk. Zgłoszenia uprasza się do eksped. Wielkopol. pod nr. 5739

Potrzebny od 1. 4. 1911

skotarz

z pomocnikiem do 30 krów i 50 opasów na zasługi, deputat i tantiemę. Zgłoszenia przyjm. eksped. Wielkopol. pod nr. 5739

Od 1. 1. 1911 potrzebny pierwszorzędny

służący

kawaler, znający dokładnie swój zawód. Kopie świadectw z podaniem pretensyi uprasza się do eksped. Wielkopol pod nr. 5672

Po **Bożem Narodzeniu** znajdą **dzielni**

robotnicy

stałe zatrudnienie przy wysokiej płacy akordowej Wielka kantyna z elektrycznem światłem i parowem ogrzewaniem na miejscu.

Fabryka cementu
Portland-Cementfabrik „Germania“
Tow akcyjne
Fabrik Misburg b. Hannover.
Stacja kolejowa
Anderten-Misburg.

Włodarza

żon. z dorosłym zaciężnikiem potrzebuje od stycznia **Bendzitowo** p. Barcin. 5744

Dziewczę

na cały dzień może się zgłosić do **Drukarni „Wielkopolanina.“**

Teatrom amatorskim

nadarza się nigdy niebywała sposobność nabycia bardzo tanio dopóki zapas starczy sztuk tetralnych ze znanej bibljoteki teatr. po śp. **Wojciechu Simonie.** Bliższych szczegółów udziela za przesłaniem znaczka pocztowego na odpowiedź p **I. Simon, Posen, Schrodka-Markt 12.** Katalogów się nie wysyła.

Centralna drogerja

J. Czepczyński, Poznań

handel detaliczny **Stary Rynek 8** telefon 324

składy hurtowne **ul. Południowa 3** telefon 238

poleca na gwiazdkę **hurtownie** i detalicznie zakupiwszy osobiście w Lipsku ogromny wybór artykułów do przybrania drzewka po znanych tanich cenach jako to: girlandy lametę, aniołki, owoce, zwierzęta, najrozmaitsze atrapy, lichtarzyki, świeczki dużo nowości. —

Żłóbki od 1,00 — 10,00 mk.

Sortymenta powyższych artykułów wysyłam odwrotnie po 7,50, 10,—, 15,—, 20,—, 30,— mk. i większe. Również polecam wielki wybór perfum i mydeł toaletowych krajowych i zagranicznych jako też prawdziwą wodą kolońską stosowne podarki na gwiazdkę.

Spółka stolarska POZNAN tylko Jezuicka 5 poleca meble i całkowite wyprawy

Tischler - Bohnstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H. przy Farze. Telefon 207.

w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.

Z parcelacji folwarku
Mieścisko pod Bukiem

pozostała **resztówka 280 mórg** z 2 domami mieszkalnemi i kompl. inwentarzem jest w całości lub w parcelach pod bardzo korzystnemi warunkami do nabycia. Bliższych wiadomość udzielą: p **Bernard, Gniot,** Mieściska p. Dusznik i p. **Gabryel Ritter,** Poznań, Stary Rynek 6, Bank hipoteczny i parcelacyjny. Telefon nr. 62.

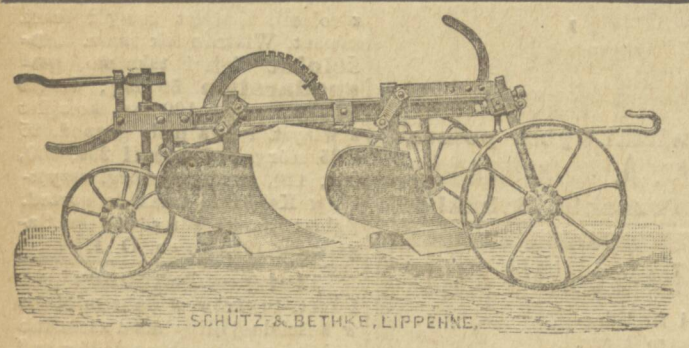

Ogólnie znane z swej dobroci

pługi dwu i trzyskibowe

pat. Schütz & Bethke **najnowszej konstrukcji.** Każdy z tych pługów do użycia jako dwu- i trzyskibowy. Dotychczas sprzedałem ich przeszło 4 000, co **najlepszem jest polecen.**

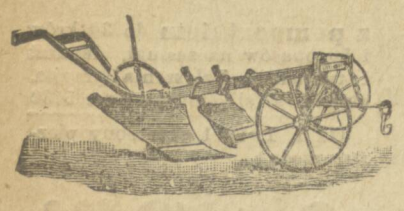

Patentowany pług

„Fenix"

piętrowy samochód do głębokiej órki. Bardzo rozpowszechniony, zaleca się **lekkim chodem i szybk. a łatwym** sposobem ustawiania głębokości órki.

Główny reprezentant na W. Ks. Poznańskie

A. BRYLINSKI

przy ulicy Rycerskiej nr. 14.

Kantor i wystawa wszelkich machin i narzędzi rolniczych krajowego i zagranicznego wyrobu. Wielkie składy machin i części zapasowych na placu kolejowym. Własna pracownia do napraw.

Adres do listów: **A. Bryliński, Poznań — Posen**
Adres do telegr.: **A. Bryliński, Posen.**
TELEFON nr. 69.

własnej kieszeni popełnia ten, kto nie używa do chowu i tuczu świń jedynej prawdziwej domieszki **Susolu.** Świnie pasione domieszką **Susolu** lepiej źrą, prędzej się tuczą i co ważniejsze, nie podlegają żadnem zaraźliwem chorobom, jak czerwonce, pomorowi, sztywnieniu i rozmiękczeniu kości.

Domieszka **Susolu** kosztuje dziennie kilka fenygów, a odrzuca na trzodzie marki i talary. Setki podziękowań świadczą o dobroci tego fabrykatu. 3874

Susol jest do nabycia we wszystkich składach, drogerjach i aptekach, lub też wprost z chemicznej fabryki **Susolu w Poznaniu,** adres do listów:

Chemische Fabrik des Susol, Posen W. 16.

Susol kosztuje w paczkach po 1 f. 40 fen., 2 f. 75 fen., we workach po 10 f. 3,50 mk., 25 f. 7 mk., 50 funt. 13,50 mk., 100 f. 25 mk. franko do najbliższej poczty lub stacyi kolejowej, zamawiającego 10 f. wysyła się pocztą, większe ilości koleją. Upraszamy o dokładny adres i podanie stacyi kolejowej, do której mamy **Susol** wysłać. Kto przyślę pieniądze naprzód nie płaci koszt. zal.

Persil

jest w teraźniejszym czasie najulubieńszy, wszędzie zaprowadzony i najskuteczniejszy

sam pracujący środek do prania

z niedoścignioną siłą prania i bielenia. Żadne tarcie, żadne szczotkowanie, żadna deska do prania. Gwarantowany nieszkodliwy dla bielizny i zupełnie bezpieczny w użyciu! Wypróbowany po milion razy! Wszędzie do nabycia!

Jedyni fabrykanci: **Henkel & Co., Düsseldorf,**
tutejsi i tej od 84 lat na cały świat znanej

Henkel'a sody do bielenia

Na przeczyszczenie krwi

Laarmanna herbata z lasu teutońskiego
od wielu lat doświadczona i polecona herbata familijna, środek spożywczy, wzmacniający żołądek, od tysięcy rodzin regularnie używany. Przez złą krew powstaje: reumatyzm, wysypka, nieczysta cera, zabarwienia, krosty, hemoroidy, zatwardzenia, dolegliwości żołądka, liszaje itd. (Części składowe: Erdbeerkraut 2, Fenchel 8, Huflattig 4, Caraghen 4, Krauseminz 2, Kamillen 4, Senesbl. 8, Althae 4, Scharfgarbe 8, Fauibaum 8, Löffelkraut 2, Bitterklee 1, Pfefferminz 4, Linden 4, Sassafras 4, Lavendel 8, Tausendgüldenkraut 2, Steinklee 2, Königskerzen 2, Flieder 8, Heidelbeeren 1, Süssholz 8, Anis 2.) Paczka 1 mk. i 2 mk. Jedyny skład wysyłowy ma: n aptekarz H. Smyczynski Leszno (Lissa Posen Adler-Apoth.)

Starzy i młodzi, chorzy i zdrowi

wszyscy zachwyceni są dobrocią pierników **MARKIEWICZA** bo jest to smaczne i zdrowotne pieczywo służące każdemu żołądkowi.

Śledzie solone i opiekane
Matjasy
Sardynki w oliwie
Sardele w soli
w oryginalnych ankrach i sądeczkach pocztowych.
Olej do jedzenia
Naftę
Smołę, papę i karbolineum
polecają hurtownie najtaniej

Maciejewski & Co

Szczeciński hurtowny handel śledzi i nafty
Poznań, Posen O. 1
W. Garbary 23. Telef. 140
Adres do listów:
Maciejewski & Co. Posen O. 1.
Adres do telegr.:
Heringsgrossist Posen.
W poł od godz. 1—2 zamknięte.

Hurtowny skład pierza i kwapu

Mazdorff & Zerkowski,

Posen,
wysyłają franko za zaliczką pocztową

pierze na pościel:

10 f. pierza dark. za 10 M. i za 15 M
10 f. „ „ lepszego „ 20 „
10 f. „ „ białego „ 25 „
10 f. „ „ bardzo dob. „ 30 „
10 f. „ „ nadzw. dob. „ 35 „
z naszych gęsi.

Kwap i pierze niedarte
po rozmaitych cenach,
Zawsze świeże na składzie.
Próby bezpłatnie i franko.
Wyraźe przesyłka nie dopisze wymaganiom, odbierzemy takową z powrotem.

Kaszel i dychawica
znika jak błyskawica
przy użyciu
kropli „Toux"
Butelka 1 mk. Prawdziwe tylko wysyła 4520
Chem. Laboratorium „Ipil"
Lublinitz O.-S.

Patenty
na wynalazki itd.
Dr. Maryan Kryzan
rzecznik patentowy.
Poznań Rycerska 33.

Kostjumy
na bale maskowe
wypożycza po nizkich cenach
Helena Pawlikowska,
ulica Bielska nr. 15, I.

Likier
mnichów w Chartreux

wyszedł jako zwycięzca we wszystkich procesach w Niemczech i sprzedaje się go teraz tylko z obok stojącym **podwójnym etykietem.** Ostatni służy dla tego, ażeby **identyczność wyrobu** gwarantować **identycznością fabrykantów.** W rzeczywistości nic nie zmienione, jat tylko miejscowość wyrobu i dla tego trzeba odtąd rządać **obok stojącą butelkę,** ażeby dostać **prawdziwy**

Chartreuse-Likier

który wyrabiają mnisi w **Tarragona podług ich własnego i im znanego przepisu i z tych samych roślin jak przedtem.**

Wyłączny zastępca w Berlinie:

Panowie Max Neuber & Cie.,
Berlin W. 15, Kaiser-Allee 205.

ROMAN TILGNER, Pleschen

lub **Berlin S. 14. Neue Rossstr. 9.**

Firma zatrudnia kilkadziesiąt ludzi. — Zwrot towaru gwarantowany. Ceny do połowy zniżone. Kto nie skorzysta to trudno.
Bieg zegarka po każdem nakręceniu 30 godzin.

Nr. 421 Zegarek nikl. anker Remont. złoc. brzegi daw. 7,00 teraz 4,50
Nr. 431 Zegarek Rem. Cylinder 1 a werk 6 kam. daw. 12,00 teraz 8,75
Nr. 424 cylindrowy niklowy kluczyk. 6 kamieni 12,00 teraz 7,50
Nr. 225 Zegarek srebrny masywny 6 kam złoc. brzegi 15,00 teraz 9,90
Nr. 227 Zegarek od czyst. złota nie do odróżn., płaski 14,00 teraz 8,00
Zegarki damskie metal. 6,00 srebrny 9,25 najl. Nr. 114 tylko 10,50 mk.
Na każdy zegarek 5 lat piśmiennej gwarancyi.
Zegarki z wizerunkiem Matki Boskiej na 6 i 10 kam., sreb., złoc. brzegi 12,00 najlepszy 14,00 mk. kluczyk. Remont. mały lub większy format.
Skrzypce i smyczek razem z pudełkiem.
dla chłopców małe 1,50 średnie 2,40 duże 3,65 duże wypróbowane 4,95.
Nr. 3406 skrzypce Stradivarin żółt. wiśn. dawniej 10,25 teraz 7,20
Nr. 3408 skrzypce włoskie koncertowe 1 a dawn. 17,00 teraz 11,80
Nr. 3409 skrzypce cygańskie brązowe lub czarne 33,00 teraz 16,20
Harmoniki i brzytwy bardzo tanio.
Nad 20,00 mk. franko. Cenniki darmo.

Kupuje

się najkorzystniej obuwie dla wszystkich, nie wyłączając

Panne

bo każdy przypasować może, dla tego że wielki wybór.

Za 10 000 marek

nowego obuwia, i używane także tanio poleca

P. Gizelski.

Poznań, ul. Półwiejska 19.
Skład i fabryka obuwia.

Do mego składu tow. stalowych i żelaza przyjmę 5695

ucznia

zaraz lub **wolontarjusza.**
Herman Nischak,
Rawicz—Rawitsch.

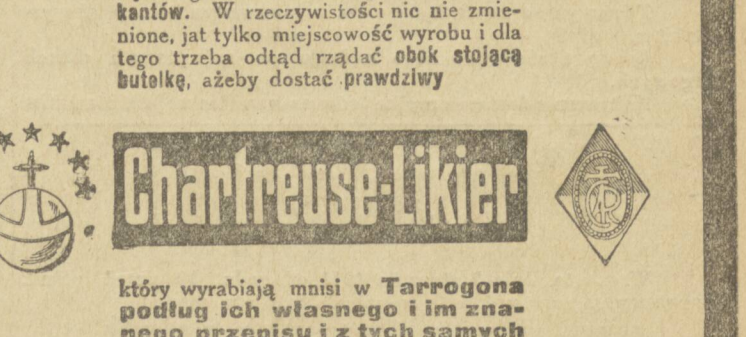

— Towary krótkie i wełniane, skład hurtowny. —
Moje lokale sprzedaży znajdują się teraz

narożnik ulicy Szerokiej

wehód z ulicy Szewskiej 1, na wysokim parterze.
Zwiedzenie składu bardzo się opłaci, ponieważ utrzymuje wielkie zapasy aby jak najtaniej sprzedawać.

Otto Berlowitz.

Nakładem i drukiem Fr. Chodelczyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Franciszek Laurentowski w Poznaniu.